

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 07360

SHKLAFEN FUN LIEBE

Knut Hamsun

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

חנוט האמסין.

P. GORDON
MONTREAL, QUE.

פֿון
פֿרעמדע
לשונות,
נומער 2.

שקלאפעז פון ליעבע

און אנדערע ערצעהלונגטן.

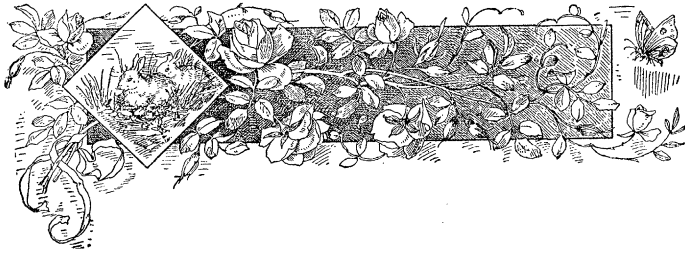

פערלאג „ארבייטער פריינד“
לאנדאן, יאנואר, 1906.

איבערוועצט פֿון

א. פרוימקין.

שקלאפען פֿון ליעבע.

עשריבען פֿון מיר, געשריבען היינט, כדי אַראַכעוואַרפֿען דעם
שמיין פֿון מיין האַרצען, איך האָב מיין שמעלע אין קאַפֿע-הויז
פֿערלאָרען און מיינע פֿרעהליכע מעג.
אַ יונגער מאַן אין אַ גראַען אַנצוג פֿלעגט קומען נאָכט פֿאַר
נאָכט מיט צוויי פֿרײַנד און פֿלעגט זיך אַנידערועצען בײַ איינעם פֿון
מיינע טישלאַך. עס פֿלעגען קומען אזוי פֿיעל העררען און אלע האָבען געהאַט
אַ פֿרײַנדליך וואָרט פֿאַר מיר, נאָר ער ניט. ער איז געווען הויך און שלאַנק,
האַט געהאַט ווייכע, שוואַרצע האָר און בלויע אייגען, מיט וועלכע ער
פֿלעגט מיך צייטענווייז דורכגעמען, און אַ פֿאַר קליינע וואַנציעס.
נו, תּחילת האָט ער אַפֿשר געהאַט וואָס עס איז געגען מיר. ער איז
געקומען אַ גאַנצע וואָך כּסדר, אָווענד פֿאַר אָווענד. איך האָב זיך צו
איהם צוגעוועהנט, און אז ער איז איינמאַל אויסגעבליבען, האָט ער מיר
פּשוט געפֿעהלט. כ׳בין דורכגעגאַנגען דאָס גאַנצע קאַפֿע און זיך אומ-
געקוקט נאָך איהם; ענדליך האָב איך איהם געפֿונען בײַ איינעם פֿון די
גרויסע זיילען אויף דער אַנדער זייט; ער איז געוועסען אינאיינעם מיט אַ
דאַמע פֿון צירק. זי האָט געמראָגען אַ געלע קלייד און לאַנגע האַנד-שוה,
וועלכע האָבען דערגרייכט ביז איבער די עלענבויגען. זי איז געווען יונג
און האָט געהאַט שענהע, דונקעלע אויגען, און מיינע אויגען זיינען גע-
ווען בלוי.

אַ רגע בין איך געבליבען שמעהן לעבען זיי און האָב זיך צוגעהערט,
מכה וואָס זיי ריידען; זי האָט איהם געמאַכט פֿאַרווירפֿע, ער איז איהר
נמאס געוואָרען, און זי האָט איהם געהייסען געהן. כ׳האָב זיך געמראָכט
ביי מיר אין האַרצען: הייליגע מאַריאַ, פֿאַרוואָס געהט ער ניט צו מיר?
אויף מאַרגען איז ער געקומען מיט זיינע ביידע פֿרײַנד און האָט זיך

ווידער אנדערגעזעצט ביי מײן מישעל. כ'בין ניט צוגעגאנגען צו זיי, ווי מײן שטייגער איז געווען צו טהאָן, נאָר איך האָב זיך געשטעלט אָן אַ זייט, אָקוראַט ווי איך וואָלט זיי נאָר ניט בעמערקט. אַז ער האָט מיר אַ וואונק געטהאָן, בין איך צוגעגאנגען צום טיש און האָב זיך אָבגערוּפֿען: „איהר זייט נעכטען ניט געווען דאָ.“

„ווי גרויסאַרטיג אונזער קעלנערין איז דאָס אַביסעל אויסגעוואַקסען,“ האָט ער צו זיינע חברים געזאָגט.

„ביער?“ האָב איך אַ פֿרעג געטהאָן.

„יאָ,“ האָט ער געענטפֿערט. און מיט שנעלע מריט האָב איך גע-בראַכט דריי גלאָז ביער.

אַ פֿאָר טעג זיינען אַריבער.

ער האָט מיר דערלאָנגט אַ קאַרטע און געזאָגט: „טראָגט אַוועק אַט די קאַרטע צו...“

כ'האָב צוגענומען די קאַרטע, נאָך איידער ער האָט געענדיגט ריידען, און האָב זי צוגעטראָגען דער געלער דאַמע. אויפֿן וועג האָב איך איר בערגעלייענט זיין נאָמען: וואַלדימיער'ן פֿ.

אַז איך בין צוריקגעקומען, האָט ער מיך אָנגעקוקט מיט אַ פֿראַגע.

„יאָ, כ'האָב זי איבערגעגעבען,“ האָב איך געזאָגט.

„און איהר האָט קיין ענטפֿער ניט געקראָגען?“

„ניין.“

ער האָט מיר דערלאָנגט אַ מאַרק און געזאָגט מיט אַ שמייכעל:

„קיין ענטפֿער איז אויך אַן ענטפֿער.“

דעם גאַנצען אַווענד איז ער געבליבען זיצען און האָט אַריבערגעקוקט צו דער דאַמע און איהרע קאַוואַליערן. אַרום עלף אַזויגער איז ער אויפֿ-געשטאַנען און צוגעגאנגען צו איהר טיש. זי האָט איהם אויפֿגענומען קאַלט, איהרע ביידע קאַוואַליערן אָבער האָבען זיך אַריינגעלאָזט מיט איהם אין אַ שמועס און עס האָט אויסגעזעהן, אַז זיי נעהמען איהם אויף זיכער. ער איז דאָרט געבליבען עטליכע מינוט, און אַז ער איז צוריקגעקומען, האָב איך איהם געזאָגט, אַז אין איין קעשענעפֿון זיין וזמערדיגען אויבער-ראַק האָט מען איהם אַריינגעגאַסען ביער. ער האָט איהם אויסגעטהאָן, האָט זיך האַסטיג אומגעדערעהט און אַריבערגעקוקט אַ ווילע צום מישעל, וואו די צירק-דאַמע איז געוועסען. איך האָב איהם אויסגעטריקענט דעם אויבער-ראַק און ער האָט מיר מיט אַ שמייכעל געזאָגט: „אַ דאַנק, שקלאַפֿין!“

בשעת ער האָט איהם ווידער אָנגעטהאָן, האָב איך איהם צוגעהאַל-פֿען און איהם בנגבה אַ גלעט געטהאָן איבער'ן רוקען.

ער האָט זיך אנדערגעזעצט, אַ צוטומעלטער. איינער פֿון זיינע פֿריינד האָט בעשטעלט נאָך ביער, כ'האָב גענומען דאָס גלאָז און געוואָלט געה-

מען פ'ס גלאָז אויך. האָט ער אָבער געזאָגט: „ניין“, און דערביי האָט ער אַרױפֿגעלייגט זײן האַנד אויף מײנער. פֿון דױער בעריהרונג האָט זיך מײן אָרם פֿלוצלינג אַראָבגעלאָזט, ער האָט עס בעמעקט און האָט תיכף צוגענומען זײן האַנד צוריק.

ביינאַכט, לעבען מיין בעט, האָב איך צוויי מאָל געבעטען גאָט פֿאַר איהם אויף די קניע. און אויסער זיך פֿאַר גליק האָב איך געקושט מיין רעכטע האַנד, וועלכע ער האָט אָנגעריהרט.

איינמאָל האָט ער מיר געשיינקט בלומען, אַסך בלומען. ער האָט זיי געקויפֿט ביי דעם בלומען-מיידעל, בשעת ער איז אַריינגעקומען; זיי זײ-נען געווען פֿריש און רױט און כמעט אין גאַנצען וואָס זי האָט געהאַט. ער האָט זיי געלאָזט ליגען ביי זיך אויף'ן טיש. פֿון זײנע פֿריינד איז קײנער נישט געווען מיט איהם. איך בין געשטאַנען, אַז איך האָב נור צײט געהאַט, הינטער אַ זײל און האָב געקוקט אויף איהם און זיך געטראַכט: וולאַדמייער'ן פֿ. הייסט ער.

אַ גאַנצע שעה איז פֿיליכט אַריבער. ער האָט געהאַלטען אין אײן קוקען אויף'ן זײגער. כ'האָב איהם געפֿרעגט:
„איהר וואַרט אויף אימיצען?“

ער האָט מיך אָנגעקוקט ווי אַ דולער און פֿלוצלינג געזאָגט:

„ניין, כ'וואַרט אויף קײנעם נישט. פֿאַרוואָס פֿרעגט איהר עפעס?“

„כ'האָב געמײנט, אַז איהר וואַרט אויף אימיצען.“

„קומט אַהער,“ האָט ער געענטפֿערט. „דאָס איז פֿאַר אײך.“

און ער האָט מיר דערלאָנגט די בלומען.

כ'האָב איהם געדאַנקט, אָבער איך האָב גלייך אויף'ן אָרט נישט גע-קענט אויסריידען קײן רעכט וואַרט, געשעפטשעט האָב איך נור. אַ בלוט-רוימע פֿרייד איז איבער מיר געקומען; אָהן אַן אַטהעם בין איך געשטאַ-נען בײם בופֿעט, וואו איך האָב עפעס געדאַרפֿט געהמען.

„וואָס פֿערלאָנגט איהר?“ פֿרעגט די מאַמועל.

„יא, איהר ווייסט אפשר וואָס?“ האָב איך געענטפֿערט. כ'האָב עס אַליין נישט געוואוסט.

„זי איך ווייס וואָס?“ מאַכט די מאַמועל. „איהר זײט משוגע?“

„פרוואווט אַקאַרשט טרעפֿען, פֿון וועמען איך האָב אָט די בלומען גע-קראָגען.“

דער אויבער-קעלנער איז פֿערבייגעגאַנגען. „איהר פֿערגעסט דאָס ביער פֿאַר דעם הערר מיט'ן הילצערנעם פֿוס,“ האָב איך איהם געהערט זאָגען. „כ'האָב זיי פֿון וולאַדמייער'ן געקראָגען,“ האָב איך אַ זאָג געטהאָן און בין שנעל אַוועק מיט'ן ביער.

פֿ. איז נאָך נישט געהאַט אַוועק. כ'האָב איהם נאָך אַמאָל געדאַנקט,

בשעת ער האָט זיך אויפֿגעהויבען צו געהן, ער האָט זיך אַ נייג געטהאָן
און געזאָגט :

„כ'האָב זיי אייגענטליך געקויפֿט פֿאַר אַן אַנדערער.“

נו יאָ, ער האָט זיי אפשר געקויפֿט פֿאַר אַן אַנדערער, אָבער געקראָגען
האָב איך זיי, איך האָב זיי געקראָגען, ניט די, פֿאַר וועמען ער האָט זיי
געקויפֿט, און אזוי האָב איך איהם דערפֿאַר אויך געדאַרפֿט דאַנקען, גוטע
נאַכט, וולאַדימיערץ.

אויף מאָרגען האָט שטאַרק גערעגענט.

„זאָל איך היינט אַנטהאַן מיין שוואַרצע אָדער מיין גרינע קלייד?“ האָב
איך זיך געטראַכט, „די גרינע, מחמת ס'איז די נייעסטע, די טהו איך
אלואַ אָן.“ כ'בין געווען זעהר פֿרעהלאַך.

אַז איך בין צוגעקומען צו דער סטאַציאָן, איז געשמאַנען אַ דאַמע אין
רעגען און האָט געוואַרט אויף'ן טראַמוויי, זי האָט ניט געהאַט קיין רעד-
גען־שירם, כ'האָב איהר אָנגעבאַטען צו שמעהן מיט מיר אונטער מינעס,
אָבער זי האָט זיך מיט דאַנק אָבגעזאָגט דערפֿון. האָב איך אויך מיין
רעגענשירם פֿערמאַכט, בשעת איך האָב געוואַרט, דאָן וועט כאָטש די
דאַמע ניט אַליין נאָס ווערן, האָב איך געטראַכט ביי מיר.

אַווענד־צייט איז וולאַדימיערץ געקומען אין קאַפֿע־הויז.

„כ'דאַנק אייך פֿאַר די בלומען,“ האָב איך שטאַלץ געזאָגט.

„וואַסערע בלומען?“ האָט ער געפֿרעגט. „אַך יאָ : שווינגט בעסער ווע-
גען די בלומען.“

„כ'האָב אייך געוואַלט אָבדאַנקען דערפֿאַר,“ האָב איך געזאָגט.

ער האָט אַ זיה געטהאָן מיט די אַקסלען און געענטפֿערט :

„אייך ליעב איך ניט, שקלאַפֿין.“

ער ליעבט מיך ניט, ניין, כ'האָב עס, דעם אמת זאָגענדיג, גאַרנישט
ערוואַרטעט און בין דעריבער ניט געווען ענטטוישט. אָבער איך האָב איהם
יעדען אָווענד געזעהן ; ער האָט זיך אַנידערגעזעצט ביי מיין טישעל און
איך האָב איהם געבראַכט ביער, צום ווידערזעהן, וולאַדימיערץ !

אויף מאָרגען ביינאַכט איז ער געקומען זעהר שפּעט, ער האָט געפֿרעגט :

„איהר האָט עפעס אַסך געלד, שקלאַפֿין?“

„ניין, ליידער ניט,“ האָב איך געענטפֿערט. „איך בין אַן אַרים מיידעל.“
קוקט ער מיך אָן און זאָגט מיט אַ שמייכעל :

„איהר פֿערשמעהט מיך ניט, כ'דאַרף האָבען אַביסעל געלד ביו מאָרגען.“

„כ'האָב אַביסעל געלד,“ האָב איך געענטפֿערט. „איך האָב פֿיעל געלד,“

כ'האָב הונדערט און דרייסיג מאַרק ביי מיר אין דערהיים.“

„איין דערהיים ? ניט דאָ ?“

איך האָב געענטפֿערט : „וואַרט אויס אַ פֿערטעל שעה און קומט מיט

מיר, ווען דאָס קאַפֿע־הויז מאַכט זיך צו.“

ער האָט אויסגעוואַרט די פֿערטעל שעה און איז געגאַנגען מיט מיר „נור הונדערט מאַרק,“ האָט ער געזאָגט. ער האָט זיך די גאַנצע צייט געהאַלטען לעבען מיר און האָט מיך ניט געלאָזט געהן ניט פֿאַראַויס און ניט הינמער איהם.

„כ'האָב מיר אַ קליינעם צימער,“ האָב איך זיך אָבגערוּפֿען, כשעת מיר זיינען שטֿעהן געבליבען ביי דער טהיר פֿון מיין הויז.

„כ'געה ניט אַרויף מיט אייך,“ האָט ער געענטפֿערט. „כ'וועל וואַרטען דאָ.“ ער האָט געוואַרט.

אַז איך בין צוריק אַרונטערגעקומען, האָט ער איבערגעזעהלמ דאָס געלד און געזאָגט:

„דאָס איז מעהר ווי הונדערט מאַרק. כ'גיב אייך צעהן מאַרק טרינק-געלד. יאָ, יאָ, הערט איהר, כ'וויל אייך געבען צעהן מאַרק אַלס טרינק-געלד.“ און ער האָט מיר דערלאָנגט דאָס געלד, געזאָגט אַ גומע נאַכט און איז זיך אוועק. ביים עק גאַס האָט ער זיך אָבגעשטעלט, און איך האָב געזעהן ווי ער דערלאָנגט דער אַלמער, הינקעדיגער בעטלערין אַ מאַרק. דעם נעכסטען אָווענד האָט ער בעדויערט, וואָס ער קען מיר דאָס געלד ניט צוריקצאָהלען. כ'האָב איהם געזאָגט אַ דאַנק דערפֿאַר, וואָס ער קען עס ניט. ער האָט זיך פֿראַסמ-פֿשוט מודה געווען, אַז ער האָט דאָס געלד פֿערשווענדעט.

„וואָס זאָגט איהר פֿאַרט דערצו, שקלאַפֿין,“ האָט ער מיט אַ שמייכעל געזאָגט. „איהר ווייסט דאָך: די געלע דאַמע!“

„פֿאַרוואָס רופֿסט דו עפעס אינוער קעלנערין שקלאַפֿין?“ מאַכט איינער פֿון זיינע פֿריינד. „דו ביסט דאָך מעהר שקלאַפֿ איידער זי.“

„כיער?“ האָב איך אַ פֿרעג געטהאָן און זיי איבער געשלאָגען די רייד. גלייך נאַכדעם איז אַרײַנגעקומען די געלע דאַמע. פֿ. האָט זיך אויפֿ-געהויבען און זיך פֿערניגט פֿאַר איהר. זי איז איהם פֿערבייגעגאַנגען און האָט זיך אַנידערגעזעצט ביי איינעם פֿון די ליידיגע טישלאַך, דערביי האָט זי אָבער אָנגעשפּאַרט אַן טישעל צוויי שטוהלען אַלס צײַכען, אַז די פּלע-צער זײַנען פֿערנומען. פֿ. איז גלייך צוגעגאַנגען צו איהר, האָט גענומען איין שטוהל און זיך אַנידערגעזעצט. אין צוויי מינוטען אַרום האָט ער זיך צוריק אויפֿגעהויבען און זעהר הויך געזאָגט: „גוט, איך געה. און איך וועל קיינמאַל ניט צוריקקומען.“

„אַ דאַנק,“ האָט זי געענטפֿערט.

פֿון לויטער פֿרייד זײַנען מיר די פֿיס אַזוי ווי אָבגענומען געוואָרען, כ'בין צוגעלאַפֿען צום בופֿעט און האָב עפעס אַ זאַג געטהאָן. כ'האָב דערזעהלמ, אַז ער וועט זיך שוין קײַנמאַל ניט אומקעהרען צו איהר. דער אויבער-קעלנער איז פֿערבייגעגאַנגען; ער האָט מיר געמאַכט אַ שאַרפֿען אויסרייד, אָבער ס'האָט מיך גאַרנישט געאַרט.

אז דאָס קאָפּע־הויז האָט זיך אַרום עלף אַזויגער צוגעמאַכט, האָט מיך
פֿ. בענלייט בױז צו דער טהיר פֿון מיין הויז.
„פֿינף פֿון די צעהן מאַרק, וואָס איך האָט אייך נעכטען געגעבען,“
האָט ער געזאָגט.

כ'האָב איהם אָנגעבאַטען אלע צעהן און ער האָב זיי אָנגענומען, ער
האָט מיר אָבער געגען מיין ווילען צוריקגעגעבען פֿינף אלס טרינק־געלד.
„כ'בין היינט אַזוי גוט אויפֿגעלייגט,“ רופֿ איך זיך אָב. „מעג איך
בעטען איהר וואָלט אַרויפֿגעהן צו מיר! ... אָבער איך האָב נור אַ קליינעס
צימער.“

„כ'געה ניט אַרויפֿ,“ האָט ער געענטפֿערט. „גוטע נאַכט!“
ער איז אַוועק, ער איז ווידער דורכגעגאַנגען פֿערביי דער אַלטער כעט־
לערין, האָט אָבער פֿערגעסען איהר עפעס צו געבען, כאָטש זי האָט זיך
פֿאַר איהם אַ נייג געטהאָן, איך בין צוגעלאָפֿען צו איהר, איהר דער־
לאַנגט עמליכע גראַשען און געזאָגט: „דאָס איז פֿון דעם הערר, וואָס איז
נאָר וואָס פֿערבייגעגאַנגען, פֿון דעם הערר מיט'ן גראַען אַנצוג.“
„פֿון דעם הערר מיט'ן גראַען אַנצוג?“ האָט די פֿרוי איבערגעפֿרעגט.
„פֿון דעם מיט די שוואַרצע האָר, וואַלדימיערין.“

„איהר זייט זיין פֿרוי?“
כ'האָב געענטפֿערט: „ניין, איך בין זיין שקלאָפֿין.“
עמליכע אַווענדען נאַכאַנאַנד האָט ער זיך אליין בעקלאָגט, וואָס ער קען
מיר ניט אָנגעבען מיין געלד. כ'האָב איהם געבעטען, ער וואָל מיר ניט
פֿערשאַפֿען אַזוי פֿיעל שמערצען, ער האָט עס געזאָגט אַזוי הויך, אז אלע
האַבען עס געהערט, און עמליכע פֿון די אָנוועזענדע האָבען איינפֿאַך
געלאַכט פֿון איהם.

„כ'בין אַ לומפֿ און אַ גנב,“ האָט ער געזאָגט. „כ'האָב אַנטליהען פֿון
אייך געלד און קען עס אייך ניט אָבגעבען. איך וואָלט זיך געלאָזט אָב־
האַקען די רעכטע האַנד פֿאַר אַ פֿופֿציג מאַרק־שטיק.“
ס'האָט מיר וועה געטהאָן, איהם צו הערען אַזוי ריידען, און איך האָב
געטראַכט דערפֿון, ווי אַזוי איך וואָלט איהם געקענט קריגען ערגעץ געלד.
נאָר איך האָב עס ניט געקענט.

דערנאָך רופֿט ער זיך אָב צו מיר: „אז איהר וואָלט מיך אַשטייגער
פֿרעגען, ווי ס'געהט מיר, איז... די געלע דאַמע מיט'ן צירק זיינען אַוועק־
געפֿאַהרען. כ'האָב זיך אָן איהר פֿערגעסען. כ'דיינק נאָר מעהר ניט פֿון
איהר.“

„אין פֿונדעסטוועגען האָסטו דו איהר היינט נאָך אַ בריעף געשריבען,“
רופֿט זיך אָב איינער פֿון זיינע פֿריינד.

„דאָס איז געווען דער לעצטער,“ האָט וואַלדימיערין געענטפֿערט.
כ'האָב געקויפֿט אַ רויז ביים בלומען־מיידעל און זי איהם אָנגעשפּילעט

אין קנאפ־לאך אויף דער לינקער זייט. כ'האָב געפֿיהל'ט זיין אָטהעם אויף
מיינע הענד, בשעת איך האָב עס געטהאָן, און עס איז מיר כמעט אונג-
מעגליך געווען די שפּילקע דורך'ן ראָק דורכצונעהמען.
„א דאָנק!“ האָט ער געזאָגט.

כ'האָב פֿערלאַנגט דריי מאַרק, וואָס מיר האָט נאָך אַרויסגעקומט פֿון
דער קאַסע, און האָב זיי איהם געגעבען. דאָס איז געווען אַ קלייניגקייט.
„א דאָנק!“ האָט ער ווידער אַמאָל געזאָגט.

דעם גאַנצען אָווענד בין איך גליקליך געווען. מיט אַמאָל רופֿט זיך
וולאָדימיערין אָב:

„מיט די דריי מאַרק פֿאָהר איך אַוועק אויף אַ וואַך זייט. אז איך
וועל צוריקקומען, וועט איהר אָבקריגען אייער געלד.“ אז ער האָט דער-
זעהן וואָס פֿאַר אַ רושם זיינע רייד האָבען אויף מיר געמאַכט, האָט ער
צוגעלייגט: „איך אליין האָב איך לייעב!“ און ער האָט מיך אָנגענומען
פֿאַר'ן האַנד.

איך בין געווען שטאַרק דערשלאָגען, וואָס ער פֿאָהרט אַוועק און וויל
ניט זאָגען וואוהין, כאָטש איך האָב איהם געפֿרעגט. אלעס, דאָס גאַנצע
גאַנצע קאָפֿע און די געסט, אַלצדינג האָט אַרומגעמאַנצט אַרום מיר;
כ'האָב עס שוין מעהר ניט געקענט אויסהאַלמען און מיט אַ בליק פֿול
מיט געבעט האָב איך איהם אָנגענומען פֿאַר ביידע הענד.
„אין אַ וואַך אַרום קום איך צוריק צו אייך,“ האָט ער געזאָגט און
איז אויפֿגעשטאַנען פֿון אַרמ.

כ'האָב געהערט, ווי דער אויבער-קעלנער האָט מיר געזאָגט: „איהר
פֿערלאַזט אונז אַלזאָ אין פֿערצעהן טעג!“

פֿון מיינעטוועגען, האָב איך זיך געטראַכט ביי זיך; וואָס מאַכט עס
אויס? אין אַ וואַך אַרום וועט וולאָדימיערין ווידער זיין ביי מיר! און איך
האָב איהם געוואַלט דאַנקען דערפֿאַר, כ'האָב זיך אומגעדערעהט—איז ער
שוין מעהר ניט געווען לעבען מיר.

אין אַ וואַך אַרום, איינמאָל בשעת איך בין אַהיים געקומען, האָב איך
געפֿונען אַ בריעף פֿון איהם. ער האָט געשריבען אזוי ביטער, אזוי איר-
מעטיג, ער האָט דערזעהל'ט, אז ער איז נאָכגעפֿאַהרען דער געלער דאַמע,
אז ער קען מיר דאָס געלד ניט בעצאָהלען, קיינמאָל ניט, ער איז אין
גאַנצען צובראָכען דורך די נויטה. דאָן האָט ער זיך פֿון דאָס ניי אָנגערופֿען
אַ נידערטרעכטיגע זעלע און אונטער'ן בריעף האָט ער גע'חתם'עט: „דער
שקלאָף פֿון דער געלער דאַמע.“

איך האָב געטרויערט טאָג און נאַכט און האָב גאַרנישט געקענט טהאָן.
אין אַ וואַך אַרום האָב איך פֿערלאָרען מיין שמעלע און געמווט זוכען אַ
נייע. ביימאָג בין איך אַרומגעגאַנגען איבער אַנדערע קאָפֿעדייזער און

האָטעלען; כ'האָב אויך געקלאַפּט אין די טהירען ביי פּריוואַט-פּערזאָנען
און זיי אָנגעבאָטען מיין דיענסט. ס'האָט מיר אָבער נישט געגליקט. שפּעט
ביינאַכט האָב איך דאָן אויפֿגעקויפֿט גאַנץ ביליג אַלע צייטונגען און קור-
מענדיג אַ הייס, האָב איך גוט דורכגעקוקט די אַנאַנסען. כ'האָב זיך
געטראַכט: אפשר וועל איך קענען ראַטעווען וולאַדימיער'ן און מיך...
נעכטען אָווענד האָב איך געפֿונען זיין נאָמען אין אַ בלאַט און האָב
געלייענט וועגען איהם. גלייך נאָכדעם בין איך אַרויס פֿון שטוב, אַרומ-
געגאַנגען אין פֿיעלע גאַסען און ערשט היינט אין דער פֿריה געקומען
צוריק אַהיים. אפשר בין איך ערגעץ-וואו געשלאָפֿען אָדער גאָר אָנגע-
זעסען די גאַנצע נאַכט אויף אַ טרעפּ, נישט קענענדיג געהן ווייטער; אָבער
דאָס ווייס איך אַצונד נישט.

כ'האָב עס היינט ווידער אַמאָל געלייענט; אָבער נעכטען אָווענד, אַז
איך בין געקומען אַ הייס, האָב איך עס צוערשט איבער געלייענט. כ'האָב
פֿערבראָכען מיט די הענד; דאָן האָב איך זיך אַנידערגעזעצט אויף אַ
שטוהל. אין אַ וויילע אַרום האָב איך זיך געזעצט אויף דער ערד און זיך
אָנגעשפּאַרט אָן שטוהל. איך האָב געקלאַפּט מיט די פֿלאַכע הענד אויף
דער פּאָדלאָגע, בשעת איך האָב עפּעס געטראַכט. פֿילייכט האָב איך גאָר-
נישט געטראַכט; אָבער ס'האָט מיר געטומעלט אין קאָפּ און איך האָב
נישט געוואוסט אויף וואָס פֿאַר אַ וועלט איך בין. דאָן בין איך אַפּנים
אויפֿגעשטאַנען און אַרויסגעגאַנגען. אונטען ביים עק גאַס, דאָס געדיינק
איך גוט, האָב איך דער אַלטער בעטלערין געזעכען אַ גראָשען און גע-
זאָגט: „דאָס איז פֿון דעם הערר מיט דעם גראָען אַנצוג. איהר ווייסט
דאָך!“

„איהר ווייסט פֿילייכט זיין כּלה?“ האָט זי געפֿרעגט.

כ'האָב געענטפֿערט: „ניין—איך בין זיין אלמנה.“

און איך האָב זיך ביי היינט אין דער פֿריה אַרומגעשלייעט אין די גאַס-
סען. און איצט האָב איך עס נאָך אַמאָל איבערגעלייענט. וולאַדימיער'ן פֿ.
האָט ער געהייסען.

דער רינג.

יך א געזעלשאַפֿט האָב איך אַמאָל געזעהן א יונג פֿערליעכט
מיידעל.

איהרע אויגען זיינען געווען מיעף בלוי; געשמראַהלט
האָבען זיי, און זי האָט ניט געקענט פֿערבאָרגען איהרע
געפֿיהלען.

וועמען זי האָט דאָס ליעב געהאט?

דעם יונגען מאַנטשיק, וואָס איז געזעסען דאָרט ביים פֿענסטער, דעם
בעל הבית וזהן, א מאַן אין אַוניפֿאָרם אין מיט א געזונדע לייבען-שמימע.
אך, ווי זי געהמט דאָס די אויגען ניט אַראָב פֿון דעם יונגען מאַן, און ווי
אונרוהיג זי זיצט דאָס אויף איהר שמוהל!

אַז מיר זיינען שפּעט ביינאַכט צוזאַמען אַהיים געגאַנגען, מחמת מיר
זיינען אזוי גוט בעקאַנט געווען, רופֿ איך זיך אָן:

„וואָס פֿאַר אַ שעהן און הערליך וועטער דאָס איז! האָסט דו זיך היינט
ביינאַכט גוט אַמוזירט?“

און כּדי איהר וואונש צו ערפֿילען, נאָך איידער זי פֿערלאַנגט עס, האָב
איך אַראָבגענומען מיין רינג פֿון פֿינגער, מיין פֿערלאַבונגס-רינג, און האָב
געזאָגט:

„זעה, דיין רינג איז אויף מיר צו ענג געוואָרען; ער דריקט מיר,
אַשטייגער, ווען דו וואָלסט איהם געלאָזט אַביסעל ברייטער מאַכען?“...

זי האָט אויסגעשמרעקט די האַנד און שטילערהיים געזאָגט:

„גיב איהם נור אַקאַרשט מיר, וועט ער שוין גרעסער ווערן.“

און איך האָב איהר דערלאַנגט דעם רינג.

* *
* *

אין אַ מאַנאַט אַרום האָט איך איהר ווידער געטראָפֿען.
כ'האָב איהר געוואָלט פֿרעגען אויף'ן רינג, נאָר איך האָב איהר צורוק
געלאָזט.

וואָס איז די איילעניש? האָב איך זיך געטראַכט. ס'האָט נאָך צייט.
אַבער זי הויבט אויף די אויגען, קוקט אַרויס ווייט אין גאַס און זאָגט:
„יאָ, כ'האָב נאָר פֿערגעסען... דער רינג, כ'האָב געהאט אַן אונגליק מיט
איהם, איך האָב איהם ערגעץ פֿערוואָרפֿען, אָדער בעסער געזאָגט, פֿערלאָרען.“
און זי וואַרט אויף מיין ענטפֿער.

„ביסט דו נישט ביז אויף מיר דערפֿאַר?“ פֿרעגט זי אונרוהיג.
„ניין,“ ענטפֿער איך.
אך, ווי אַ שטיין איז איהר אַראָב פֿון האַרצען!... און מיט אַ לייכטען
געמיטה איז זי אַוועק אַהיים, צופֿריעדען דערפֿון וואָס איך בין נישט ביז
אויף איהר דערפֿאַר.

* *
*

דאָן איז אַריבער אַ גאַנץ יאָהר.
ווידער אַמאָל בין איך געקומען אין דער געגענד. און איינמאָל אַווענד-
צייט בין איך געגאַנגען אויף אַ בעקאַנטען, זעהר בעקאַנטען וועג.
מיט אַמאָל קומט זי מיר אַנטקעגען. און דרייפֿאַך בלוי זיינען געווען
איהרע אויגען, און דרייפֿאַך שמראַהלענד זיינען זיי געווען. נאָר דער מויל
איהרער איז געוואָרען אַזוי גרויס און אַזוי בלאַס.
„אַט האָסט דו דיין רינג,“ זאָגט זי מיט פֿרייד, „דיין פֿערלאָבונגס-
רינג. איך האָב איהם ווידער געפֿונען, געליעבטער מיינער, און האָב איהם
געלאָזט גרעסער, ברייטער מאַכען. נו, איצט וועט ער דיר שוין מעהר נישט
דריקען.“
איך האָב אָנגעקוקט די פֿערלאָזענע פֿרוי און איהר גרויסען בלאַסען
מויל. און איך האָב אויך בעטראַכט דעם רינג.
„אך,“ האָב איך זיך אָבגערויפֿען און זיך דערביי טיעף פֿערנייגט,
„מיט דעם רינג האָבען מיר קיין מול נישט! איצט איז ער שוין צו ברייט!...“

אויף דער גאס.

ב געה אַרום ביי מיר אין שמוב אַרויף אין אַראָב און די מעשה מיט'ן צייטונגס-יונגעל וויל מיר גאָר פֿון זינען ניט אַרויס. אין פֿלוג געהט ער מיר גאַרנישט אָן, כ'האַב זיך אַנטקעגען איהם גאַרנישט אַזוי שלעכט אויפֿגעפֿיהרט, אדרבה, אַז מען וויל זאָגען, איז ער גאָר געווען צופֿריעדען מיט'ן גאַנצען עסק. נאָר דאָך האָב איך איהם אַרומגעזוכט צוויי שעה נאָכאַנאַנד, כדי זיך איבערצובעטען מיט איהם. אָט ווי ס'איז צוגעגאַנגען. איך געה מיר אַזוי אַרויף מיט דער קאַרל יאָהאַן-גאַס. ס'איז געווען קאַלט און פֿינסטער, נאָר דער עיקר איז געווען פֿינסטער, און דער זייגער האָט שוין געמוזט זיין אַרום זיבען. מילא, געה איך אַזוי מיט אָפֿענע אויגען און בעטראַכט די גאַס.

מיט אַמאַל דערזעה איך דעם צייטונגס-אינגעל ווי ער שטעהט אויף'ן עק גאַס לעבען גינטהערס קאַנדיטאָריי און רופֿט אויס דעם „וויקינג“.

ער האָט איין נוסח און זאָגט כסדר נור אָט די ווערטער:

„קויפֿט פֿאַרט דעם וויקינג!“

כ'האַב עס ניט בעמערקט גלייך אויף'ן שמעל, ערשט אַז איך בין פֿערבייגעגאַנגען אַ פֿאַר טריט, זיינען מיר די וועדטער זיינע אַריין אין מוח. כ'האַב זיך אומגעקוקט צו איהם און געטראַכט: דו וואָלסט איהם כ'לעבען געמענט געבען אַ צעהנער, נישקשה, וועסט ניט אַרעמער ווערן דערפֿון. און תוך כדי דבור לייג איך מאַקי אַריין די האַנד אין קעשענע אַרויסצוגעהמען די מטבע. איך בעמערק, אַז דער ערשטער איינפֿאַל מיין נער איז טאַקי געווען, דעם אינגעל צו געבען אַ צעהנער. אָבער ווי איך האָב נאָר געהאַלטען די האַנד אין טאַש, דערלאַנגט מיר מיט אַמאַל אַ שמורכע די אַלמע לעבענס-קלוגקייט, און כ'מאַך צו זיך אליין: עט, ס'האַט קיין זיין ניט שיינקען אַ מענשען צעהן ערע*.) ער וועט דערמיט נישט געהאַלפֿען ווערן; ניט אַמאַל צעהן קראַנען קענען דאָ העלפֿען, דאָס מאַכט די זאַך נאָך ערגער ווי עס איז, עס פֿיהרט איהם איבער און אַזוי ווייטער. כ'בין אַרויף צו דער אונטווערויטעט און דערנאָך דעם זעלבען וועג צוריק. ביי די פֿענסטער פֿון קאַמערמייער'ס בוכהאַנדלונג כלייב איך שטעהן

(* און „ערע“ איז אַ הונדערטעל פֿון אַ קראַנע, וועלכע האָט דעם ווערט פֿון אַן ענגלישען שילינג אָדער אַ האַלבען רובל.)

און קוק זיך צו צו די ביכער, און ווי איך שמעה אזוי מיט'ן רוקען צום גאס דערהער איך ווידער דעם צייטונגס-אינגעל'ס קול. ער איז געווען נאָהענט הינטער מיר. ער האָט זיך געקריגט מיט אַ פּאַר שכור'ע מאַט-ראָזען איבער אַ נומער „וויקינג“, וואָס זיי האָבען איהם צוריסען, און די מאַטראָזען האָבען בשום אופן ניט געוואָלט בעצאָהלען פֿאַר דער צורר-סענער נומער. האָט דאָס אינגעל אָנגעהויבען וויינען.

געה איך אַלואַ צו צו זיי געוואָהר ווערן, ווי דאָס איז געשעהן. אויס-געהערט די מעשה, זאָג איך די מאַטראָזען גאָר פּשוט, אז זיי מוזען, פֿערשמעהט זיך, בעצאָהלען, אָבער ס'האָט גאָרנישט געהאַלפֿען, זיי האָבען זיך פֿון מיר אויסגעלאַכט און געזאָגט:

„קוקט נאָר אָן דעם דאָ!“

דאָס האָט מיך שטאַרק פֿערדראַסען און איך האָב צוגיפֿלעגט עכטען די צייהן פֿאַר כּעס.

נו, האָב איך אַמאָל געקראָגען ערנעץ אַ גרויסע, קיילעכדיגע קראַוואַט-שפּילקע, וואָס זעהט אויס ווי איהר ווילט אַליין; זי איז אזוי גרויס, און מען קען זי אפילו אָנגעהמען פֿאַר אַ פּאַליציי-שילד אָדער וואָס פֿאַר עס איז געהיימען צייכען, און די דאָזיגע שפּילקע טראָג איך שטענדיג אויף דער לינקער זייט ברוסט אינטער'ן ראַק. און אזוי ווי אָט די ביידע שכור'ע מאַטראָזען שמעהען אזוי און מאַכען זיך לוסטיג מיט דער צוריסענער נומער „וויקינג“ און ווילען בשום אופן ניט בעצאָהלען פֿאַר איהר, פֿאַלמ מיר פּלוצלינג איין צו ווערן דרייסט; כ'דרעה זיך אום צו די טויגעניכטען, עפֿען פֿונאַנדער דעם ראַק און ווייז אָן אויף מיין מאָדנער קראַוואַט-שפּילקע, ניט אויסריידענדיג בעת מעשה קיין איין וואָרט. אַ רגע קוקען מיר זיך אָן איינע די אנדערע, דערנאָך רופּ איך זיך אָב מיט אַ קאַלטען און בעשטימטען טאָן:

„איהר ווילט אַלואַ בעצאָהלען אָדער איהר ווילט געהן מיט מיר?“

דאָס האָט געהאַלפֿען. דער „וויקינג“ איז בעצאָהלט געוואָרען, און מיר פֿיער מענטשען-קינדער, וועלכע האָבען זיך אַרומגעריסען צוליעב'ן בלאַט, זיינען זיך פֿונאַנדערגעגאַנגען יעדער זיין וועג. דאָס אינגעל האָט זיך אויסגעווישט די אויגען און איז אַוועק מיט דער גאָס אַרויף, בעת ווען איך האָב זיך געלאָזט געהן אַראָב מיט דער קאַרל יאָהאַן-גאַס, די מאַט-ראָזען האָבען זיך אַוועקגעשלעפט אין דער געגענד פֿון טיוואָלי.

ביי דער פּאַסט קעהר איך זיך ווידער אום און געה נאָך אַמאָל אַרויף מיט דערוועלכער גאַס. מיין מוח איז נאָך אַלץ פֿערנומען געווען מיט דעם צייטונגס-אינגעל. איך האָב זיך געטראַכט: דו האָסט דעם קליינעם בחור'ל געהאַלפֿען אָבקריגען זיין געלד, ער איז דיר, פֿערשמעהט זיך, דאַנקבאַר דערפֿאַר און ער וועט דיך שוין מעהר ניט דערקומשען, און דו וועסט פֿערבייגען; ער מוז אַודאי האָבען אַ געפֿיהל פֿון מאַקט, אפשר האָט ער גאָר געהאַט אַ גוטע ערציהונג.

אויבען ביים גראנד האַטעל דערזעה- איך איהם ווידער אַמאַל, ער שטעהט גאַנץ נאָהענט לעבען דער לאַמטערנע, אזוי אַז איך קען איהם דייטליך אַרויסזעהן, און איך זאָג צו זיך אליין, בעת איך געה צו געה-טער, ווי ער וועט מיך נור דערזעהן, וועט ער אַנשוויגען ווערן, ביז איך וועל פֿערבייגעהן, און געהן געה איך פֿערביי אזוי נאָהענט לעבען דער לאַמטערנע ווי נור מעגליך, כדי איהם צו געבען אַ געלענעהייט מיך צו דערקענען.

כ'האָב אַ טעות געהאַט. ער האָט קיין שום חילוק ניט געמאַכט צווי-שען מיר און וואָס פֿאַר עס איז אנדערן, ער האָט מיר אויסגעשטרעקט די צייטונג און געזאָגט, איך זאָל קויפֿען ביי איהם דעם „וויקינג“ שטום און געקערענט ביו'ן ביין בין איך דורכגעגאַנגען פֿערביי איהם. כ'האָב געהאַט אַ ביטערן טעות אין איהם; ער איז פֿערשטעהט זיך, ניט מעהר ווי אַ „וויקא“*—אינגעל, אַ ריכטיגער, צולאָזענער יונגאַטש, וואָס מוז שוין אַדאַי רויכערן טאַבאַק און טהאַן נאָך אַנדערע שעהנע זאַכען. הקיצור, ס'איז אַ ריכטיגער קליינער זשוליק, מיט וועמען איך האָב עס דאָ צו טהאַן. איך בין געווען שטאַרק ברוגז אויף איהם, געהענדיג אזוי ווייטער, און שטיל ביי זיך אין האַרצען האָב איך געפֿיהלט, אַז איך האָב איהם בעהאַנדעלט אַקוראַט ווי ער האָט עס פֿערדיענט, דערמיט וואָס איך האָב איהם דעם צעהנער ניט געגעבען.

מיילא, מעהר האָט ניט געפֿעהלט, ער זאָל מיר נאָך אַ דריטען מאָל אַרוינשפּרינגען אין פנים אַריין מיט זיין צייטונג, אויף איהם איז אַלעס צו גלויבען, מחמת איך האָב דאָ געהאַט צו טהאַן מיט אַן עזות מחוצף-דיגען, קליינעם לויפֿער. מעהר האָט מיר טאַקי ניט געפֿעהלט!

ביי דער אַוניווערזיטעט האָב איך זיך פֿערקירעוועט צוריק. נו, האָב איך אָנגעהויבען בערעכענען, וואו איך קען זיך אַ שטייגער ווידער צו-בויפֿטרעפֿען מיט דעם אינגעל. כ'האָב עס געוואָלט אזוי איינשטעלען, אַז איך זאָל איהם בעגעגענען אויף אַ שטאַרק בעלייכטעמען אָרט פֿון דער גאַס, כדי ער זאָל מיך גלייך דערקענען, ווי נאָר ער וועט מיך דערזעהן. כ'בין זיך אזוי לאַנג און אזוי ברייט מיט זיך אליין מכּה דער דאָ-זיגער פֿראַגע, אַז איך ווער, ס'זאָל מיר צו קיין חרפה ניט זיין, שטאַרק נערווען און איך לאָז זיך אַריין אין די נאַרישסע השּׁערות. ווי איז דער דין, טראַכט איך, אַז דאָס אינגעל איז נאָר פּשוט אַוועק אַהיים? האָב איך, הייסט עס, זיך אַומזיסט און אַומנישט געבראַכען דעם קאַפּ מיט די אַלע פֿלענער. גאָט ווייסט, צו האָט ער זיך נאָר ניט אַומגעקעהרט און איז אפּשר אַוועק פֿאַראַויס פֿאַר מיר די גאַנצע גאַס, אַנשטאַט מיר אַנטקעגען צו קומען.

און ווער וועט זיך דאָס נאָר גלויבען, אַז איך אַלמער מענש האָב אָנ-

* אַן אויסגעלאַסענער קוואַרטאַל אין קריסטיאַניאַ.

געהויבען שמעלען לאנגע טריט, איינפאך לויפען מיט אימפעט, בלויז דערפאר, כדי אן ארימער צייטונגס-אינגעל זאל האבען א געלעגענהייט, מיר אַנבאַטען נאָך אמאל דעם „וויקינג“,—פֿערשטעהט זיך, אויב ער וועט זיך דאָס אונטערשטעהן צו מאַזן?

אַבער ביי בלאַטקוויסט טרעף איך איהם שטעהן גאַנץ רוהיג לעבען מהיר אויף דער גראַטקע ביים פֿענסטער. ער שטעהט און פֿריערט, מיט אַרױפֿגעצויגענע שולטערן און מיט די הענד און די הויזענ-קעשענעס. ווען ניט ווען דערמאָנט ער די פֿערבייגעהער מכה דעם „וויקינג“.

ער נעהמט שוין מעהר די הענד ניט אַרויס און שטרעקט אויך ניט אויס די צייטונגען, ווי זיין שטייגער איז צו מהאַן.

נ, קום איך אַלאָ. כ'געה דורך אַזוי נאָהענט ווי נור מעגליך פֿערביי איהם, עס זענען אסור פֿאַרהאַן צוויי איילען צווישען מיר און איהם, און ער זעהט מיך גאַנץ דייטליך אין שוין פֿון דיאַראַמאַס לאַמטערנע. און ווי ער דערזעהט מיך נור, אַז ער גיט זיך דאָס אַ הויב, קוקט מיר אַרױן, גלייך אין פנים אַרױן, הויבט אויף זיין פֿעקעל מיט צייטונגען אין דער הויך, און עפעס אַזוי ווי צווישען אונז וואָלט גאַרנישט, אַבער מאַקי גאַרנישט פֿאַרגעקומען, טהוט ער אַ זאָג:

„קױפֿט פֿאַרט דעם „וויקינג“!“

איך בין געבליבען שמעקן, דער רעזולטאַט פֿון דער דאָזיגער פּראָבע האָט מיך אַזוי איבערראַשט, אַז דאָס האַרץ האָט מיר אָנגעהויבען שטאַרק קלאַפען, בשעת ער האָט אַרויסגערעדט די ווערטער.

נ, איז מיר אַרױן אין קאָפּ גאָר אַ נאַרישע המצאה און איך האָב זי דורכגעפֿיהרט. דער בחור האָט מיך מיט אַ קאלטען לונג און לעבער צום נאָר געמאַכט און דריי מאָל נאָכאַנאַנד האָט ער מיר אָנגעבאַטען דעם „וויקינג“. איך בין געווען צורודערט און אויסער זיך פֿאַר כעס, און איך האָב איהם גענומען אויסריידען מיט די האַרבסטע ווערטער, וואָס איך האָב נאָר געקענט געפֿינען, דערפֿאַר וואָס ער לאָזט קיינעם ניט דורכ-געהן רוהיג אין גאַס. ער האָט קיין וואָרט ניט געענטפֿערט, נאָר אָנגע-קוקט האָט ער מיך אַזוי ווי פֿריהער; דאָס איז שוין געווען אַביסעל צו העז'דיג. אַט דאָ איז זי מיר אַרויף אויף'ן זינען, די המצאה'לע מיינע; כ'האָב אַרויסגענומען אַ פֿופֿציגער פֿון קעשענע, איהם געהאַלטען אַ וויילע גאַנץ נאָהענט אונטער דעם אינגעל'ס נאָז און איהם אַרונטערגעלאָזען צווישען די אייזענס פֿון דער גראַטע, אויף וועלכער ער איז געשטאַנען. דערנאָך האָב איך מאַקי גלייך אויף'ן שטעל אַרויסגענומען אַ צווייטען פֿופֿציגער פֿון טאַש, איהם געוויזען דעם צייטונגס-יונג און איהם אַראָב-געלאָזט אין דעם זעלבען אָרט.

„אַצונד זיי מוחל!“ האָב איך זיך אַבגערופֿען מיט אַ שמיכעל, „און נעהם זיי דיר אַרויס פֿון אונטען, דו קליינער שו דו, און לאָז מיך צו רוה!“

די גראַטע איז געווען שטאַרק אָנגעפֿאַרען, און עס האָט מיר פֿער-
שאַפֿט אַ געוויסע בעפֿרידונג צו זעהן, ווי מיין פלאַג-גויסט מוז קראַצען
מיט די פֿינגער אין די שפּאַלטען און זיך מוטשען, כדי צו צוקומען צו
די צוויי זילבער-שטיקלאַך. זיינע פֿינגער זיינען אַלע וויילע געבליבען
היינגען אויף די קאַלטע אייזענס. כ'האַב אויך געזעהן, אַז אויף איין האַנד
האַט זיך איהם געמאַכט אַ וואונד; אָבער ער האָט געאַרבייט ווייטער
מיט חשק, אום צו דערגרייבען די צוויי פֿופֿציגער. ער לאָזט ניט נאָך,
ער פֿערקאַטשעט איינעם פֿון זיינע אַרבעל ביו אַרויף און שפּאַרט אַראָב.
די האַנד צווישען דער גראַטע און דער וואונד. דער אַרױס זיינער האָט
אויסגעזעהן שרעקליך דין.

ענדליך גיט זיך איהם איין אָנצונעהמען איין זילבער-שטיקעל אונמען.
„גו, האָב איך איינעם!“ זאָגט ער גאַנץ גליקליך.

אַרויפֿציהענדיג די האַנד צוריק, רייסט ער זיך אָב אַ שטיק הויט אָן
דער וואונד. ער קוקט מיך אָן, צו מיין איך עס טאַקי ערנסט, אַז ער
קען צונעהמען דאָס דאָזיגע געלד פֿאַר זיך, אָט דאָס גאַנצע געלד! און
אַזוי ווי איך זאָג גאַרנישט, בעהאַלט ער עס און איז זיך מכין צו דער
צווייטער הקפה, דאָס הייסט אַרויסצוקריגען אויך דעם צווייטען פֿופֿציג-
גער. ער שפּאַרט ווידער אַמאַל אַראָב די האַנד אין שפּאַלט און הויבט
אָן אויסציהען די פֿינגער זיינע נאָך'ן קליינעם אונזר. זיין אָנשמרוינגונג
איז גאַר ניט צו בעשרייבען, ער אַרבייט מיט אַלע כּלים, אין זיין הילפֿ-
לאָזיקייט שמעקט ער זאָגאַר די צונג אַרויס, אָקוראַט ווי דאָס וואָלט
עפעס געקענט העלפֿען.

„ווען איך וואָלט נור געהאַט אַ שפענדעל,“ מאַכט ער, „וואָלט איך
איהם געקענט צורוקען צו מיר!“ און ער הויבט בעת משה אויף אַביסעל
דעם קאַפּ און קוקט מיך אָן.

צי האָט ער ערוואַרטעט הילף פֿון מיר? וואָס זשע, האָט דער קלוי-
נער דורכגעטריבענער לויפֿער געמיינט, איך זאָל זיך מטריח זיין און
איהם נאָך צוטראַגען אַ שפענדעל?

„יא, כ'וועל דיר שאַפען אַ שפענדעל!“ מאַך איך. „אָבער ניט דיר צו
העלפֿען, ס'הויבט זיך גאַר ניט אָן! כ'וועל דיר בריינגען אַ צו קורץ
שפענדעל, מיט וואָס דו וועסט גאַרנישט קענען מאַכען. וואַרט אַ וויילע,
כ'בריינג עס גלייך!“

„נע, דאָס לוינט זיך דאָך ניט!“ האָב ער מיט אַמאַל געענטפֿערט.
ער לוינט אַריין די האַנד אין מאַש און נעהמט אַרויס אַ פֿערזשאַווערט
מעסערל, מיט וועלכען ער הויבט אָן צו שאַרען. ער האַלט עס צווישען
צוויי פֿינגער און שטרעקט עס אויס נאָך'ן פֿופֿציגער. לאַנגזאַם און פֿאַר-
זיכטיג פֿיהרט ער די מטבע ווייטער און ווייטער צו דער וואונד און דער-
נאָך אַרויף צום שפּאַלט צו.

ער איז זיכער אים שטאַנד געווען אויף אזא אופן דעם פּרֹפֿיצִיגער אַרויס־
צוקריגען פֿון אונטען, דער קליינער חברה־מאַן איז געווען פֿעסט ענט־
שלאָסען דערויף, פֿול מיט פֿערדרום האָב איך געזעהן, אז עס גיט זיך
איהם ווירקליך איין, אַרויפֿצובריינגען די מטבע ביו אויבען, און איך האָב
געהערט ווי ער זאָגט:

„אַצונד וועט עס שוין ניט געהמען לאַנג!“

כ'האָב זיך אומגעקוקט, אַ גאַנצער עולם איז געשטאַנען אַרום אונז און
האַט זיך צוגעקוקט צו דעם אינגעל און צו מיר, האָב איך זיך מיט כעס
אַ דרעה געטהאָן אויף'ן קנאַפֿעל און בין מיר אַוועק מיין וועג.
. אָבער אין אַ שעה אַרום בין איך ווידער אַרויף מיט דער קאַרל יאַהאַן־
גאַס און האָב געזוכט דעם זעלבען אינגעל, ער איז אין ערגעץ ניט גע־
ווען צו זעהן, אין דער האַנד האָב איך געהאַלטען אַ צוויי קראָנען־שטיק
און איהם אַרומגעזוכט אַ היבשע וויילע, כ'האָב זיך געוואָלט מיט איהם
פֿערגלייכען און איהם צוגעבען נאָך אַ פּאַר שילינג אויף אַ פּאַר האַנד־
שוה, נאָ—ער וואָלט זיך אפשר גאָר פּאַר דאָס געלט מאַכאַק געקויפֿט
אַדער, אויב ער איז פֿון דעם רעכטען סאָרט, וואָלט ער עס פֿילייכט גאָר
פֿער'שכור'ט; ס'איז אַן עבירה איהם עפעס צו געבען.

מיט די דאָזיגע געדאַנקען בין איך אַוועק אַהיים.

נאָר היינט האָב איך ווידער געמוזט דיינקען וועגען דעם צייטונגס־
אינגעל, איך דערמאַן זיך אָן זיין קלעגליכען אַרים און אָן די פּאַר בלוטס־
טראָפען אויף די דאַרע ביינדלאַך פֿון זיין האַנד, און פּאַר די אויגען
שמעהט זי מיר, זיין גאַנצע קליינע גנב'ישע געשמאַלט, בשעת ער איז
געלעגען אויף'ן בוך אויף דער אייזערנער גראַטע און האָט אויסגע־
שטרעקט די צונג און די פֿינגער נאָך די צוויי זילבער־שטיקלאַך.

אגאנין געוועהנליכע פליעג פון מיטלער גרויס.

וונזער בעקאנטשאפט האט זיך אָנגעהויבען דערמיט, וואָס איינמאָל, בשעת איך בין געוועסען און געשריבען, איז זי אריינגעפֿלויגען דורך מיין אָפענעם פֿענסטער צו מיר אין שמוב אַרײַן און האָט גענומען אַרומטאַנצען אַרום מיין קאַפּ. אַט אַפּנים דער שמאַרקער ריח פֿון ספּירט, מיט וואָס מײנע האָר זײנען געווען בענעצט, האָט איהר צוגעצויגען. איינמאָל נאָך'ן אַנדערן האָב איך אויף איהר די האַנד אויפֿגעהויבען, אָבער ס'זאָל איהר גאָר אָנהויבען אַרען. נו, האָב איך געכאַפּט די פּאַפּיר-שערעל צו איהר.

איך האָב, פֿערשמעהט איהר מיך, א שער, איז זי גרויס און שעהן, וואָס טהו איך ניט מיט איהר? דאַרף איך רײניגען מיין פּיפּקע, איז די שער, דאָס פֿײער צושאַרען—די שער, און פֿאַר נױטה שלאָג איך מיט איהר אויך אָן די משוועקעס אָן וואַנד. אין מיין געשיקטער האַנד איז די שער געוואָרען א מורא'דיגע שטיק געוועהר. איך האָב זי א וואָרף געד טהאָן עטליכע מאָל אין דער לופֿטען, און די פֿליעג איז אוועקגעפֿלויגען. אָבער אין א ווײלע אַרום איז זי צוריקגעקומען און האָט זיך פֿון דאָס נײ גענומען צו איהר טאַגן. ווער איך מן הסתם אין כּעס, כאַפּ זיך אויף און רוק אָב דעם טיש ווײטער, צו דער טהיר צו. די פֿליעג איז ניט פֿויל און געהט מיר נאָך. טראַכט איך זיך: נו, כּוועל דיר שוין אָבטהאַן א שפּיצעל. און איך בין שטילערהײט אוועק און אויסגעשוויינקט דעם ספּירט פֿון מײנע האָר. האָט עס טאַקי געהאַלפֿען. מיט א פֿערטרויערמע מיענע האָט זיך די פֿליעג אוועקגעוועצט אויף מיין לאַמפּ און זיך פֿון אַרט ניט גערהירט.

אזוי איז אַרױבער א היבשע ווײלע. כ'האָב ווײטער געשריבען און פֿאַר-טיג געמאַכט א היבש ביסעל פֿון מיין אַרבייט, אָבער לאַנג האָט עס אזוי ניט געקענט געהן. ס'איז מיר געוואָרען אַביסעל מאַנאָטאָן, זיך שמענדריג צו בעגעגענען מיט דער פֿליעג, יעדעס מאָל ווען איך הױב נאָר די אוי-גען אויף. איך האָב זיך איינגעקוקט אין איהר: זי איז געווען א גאַנץ געוועהנליכע פֿליעג פֿון מיטלער גרויס, פֿעסט געבױט מיט גרויע פֿלוי-געל. "גיב זיך א ריהר אַביסעל!" האָב איך געזאָגט. זי האָט זיך אָבער ניט געריהרט. "אוועק פֿון דאַנעט!" מאַך איך צו איהר, א פֿאָך געבענד-דיג מיט דער האַנד, האָט זי זיך אויפֿגעהויבען אין דער לופֿטען, איז אַ

זווילע אַרומגעפֿלויגען איבער'ן צימער און האָט זיך צוריק אַוועקגעזעצט אויף'ן לאַמפּ.

פֿון דער רגע הויבט זיך אייגענטליך אָן אונזער ריכטיגע בעקאַנטשאַפֿט. פֿאַר איהר שטאַנדהאַפֿטיגקייט, פֿאַר איהר עקשנות האָב איך געקראָגען דרך ארץ; וואָס זי וויל, דאָס וויל זי. זי האָט מיך אויך געריהרט מיט איהר אויסדרוק; דעם קאַפּ האָט זי געהאַלטען אָנגעבויען אָן אַ זייט און האָט מיך אָנגעקוקט מיט אַ טרויעריגען בליק. אונזערע געפֿיהלען זיינען געוואָרען געגענווייג; זי האָט פֿערשמאַנען, אַז איך אינטערעסיר מיך אין איהר און האָט עס גוט אויסגענוצט; וואָס ווייטער האָט זי זיך אַלץ גע-נומען מעהר רעכט און מעהר פֿרויהייט איבער מיר. שוין אַרום נאָכמיטאָג, בשעת איך האָב געוואַלט אַרויסגעהן אין גאַס, איז זי אַ בעלן געווען צופֿליהען צום טהיר און זיך סטאַרען מיר פֿערשמעלען דעם וועג.

אויף מאַרנען בין איך אויפֿגעשטאַנען צו דער געוועהנליכער צייט. אַז איך האָב געענדיגט מיין אָנבייסען און געוואַלט אַרײַנגעהן אין צימער, זיך אַנידערזעצן אַרבייטען, טרעף איך מיין פֿליעג ביי דער טהיר. האָב איך איהר אָנגעגעבען איהר „גוט-מאַרגען". עטליכע מאָל האָט זי אַרומ-געזומט איבער'ן שטוב און האָט זיך אַנידערגעזעצט אויף מיין שטוהל. דאָס איז כלל ניט געווען מיין רצון און איך האָב דעם שטוהל געדאַרפֿט האָבען פֿאַר זיך. „אָוועק פֿון דאַנעט!" מאַך איך צו איהר. הויבט זי זיך אויף אויף עטליכע צאָל און לאָזט זיך ווידער אַראָב אויף'ן שטוהל. זאָג איך צו איהר: „נו, זען איך זיך אַנידער!"—און איך האָב זיך מאַקי אַנידערגעזעצט. איז די פֿליעג אַוועקגעפֿלויגען און האָט זיך געזעצט ביי מיר אויף'ן פּאַפּיר. „אָוועק!" זאָג איך. קיין ענטפֿער. בלאָז איך אויף איהר, אָבער זי וויל זיך פֿון אָרט ניט ריהרען. „ניין", מאַך איך צו איהר, „אַז איינער וועט קיין שום איינזעהעניש ניט האָבען מיט'ן צווייטענס פֿערלאַנג, קען עס לאַנג ניט אָנגעהן!" זי האָט זיך צוגעהערט צו מיינע רייד, האָט זיך פֿערטראַכט אַ ווילע, אָבער זי האָט דאָך בעשלאָסען, צו בלייבען זיצען. נו, האָב איך ווידער געכאַפּט די פּאַפּיער-שערעל און זי אַ וואָרף געטהאָן אין דער לופֿטען. גראָד איז דאָס פֿענסטער אָפֿען. זי ווען—דאָס איז מיר גאָר פֿון זינען אַרויס—און די פֿליעג איז אַרויס-געפֿלויגען.

אַ פֿאַר שעה נאָכאַנאַנד איז זי געבליבען אויף דרויסען. איך בין די גאַנצע צייט אַרומגעגאַנגען איבער'ן צימער און האָב חרטה געהאַט, וואָס איך האָב זי אַליין, מיט מיינע אייגענע הענד, אַרויסגעלאָזט. וואו קען זי ערגעץ זיין? ווער ווייסט וואָס מיט איהר האָט זיך געקענט מאַכען? ענדליך האָב איך זיך אַנידערגעזעצט אויף מיין פּלאַץ און געהאַט בדעה ווידער אָנהויבען אַרבייטען; אָבער פֿערשיעדענע פֿינסטערע געדאַנקען האָבען מיך געמוטשעט.

מיט אמאל איז די פליעג צוריקגעקומען, זי האָט מיטגעבראַכט עפעס
שמוציגעס מיט זיך אויף איינעם פֿון איהרע הינטערשטע פֿיסלאַך. „אַט
אַפנים דו ביסט אין מיסט-קאַסטען געווען, חיה'לע מיינס", רופֿ איך זיך
אַב צו איהר, „פֿע!" אָבער איך האָב זיך פֿונדעסטוועגען געפֿרייט, וואָס
זי איז צוריקגעקומען, און איך האָב ווידער פֿערמאַכט דאָס פֿענסטער.
ווי לאָזט דו זיך דאָס אַרויס אויף אַזעלכע ווייטע נסיעות!" מאַך איך
ווייטער צו איהר, קוקט זי מיך אָן, און ס'דוכט זיך מיר אויס, אַזוי ווי
זי וואָלט זיך אַמוזירט און געענטפֿערט: „מילא בע!" אויף מיין פֿראַגע.
אין מיין לעבענס-טאַג האָב איך נאָך נישט געזעהן אַ פֿליעג זאָל זיין אַזוי
לוסטטיג, דאָס איז מיר גראָד שטאַרק געפֿעלען; כ'האָב אויך געזאָגט
„מילא בע!" און זיך צולאַכט פֿון גאַנצען האַרצען. „האַ—האַ, האָט מען
נאָך ווען געזעהן אַזאַ פֿליעג?!" האָב איך געזאָגט. „קום אַקאַרשט אַהער,
לאָמיר אויך דיך אַביסעל אַ קראַץ טהאַן אונטער דער מאַרדעטשקע, דו
גנב'טע דו!"

פֿאַרנאַכט האָט זי ווידער אַמאל פֿרוברט איהר אַלמען שפּאַס און האָט
מיר געוואָלט די טהיר פֿערשפּאַרען, כ'זאָל נישט קענען אַרויסגעהן, איך
האָב אָנגעגורט מיינע מאַנסבילשע לענדען און איהר געוווּזען, אַז איך בין
בעל הבית, ס'איז טאַקי גאַנץ שעהן, אַז זי האָט מיך ליעב; אָבער מיך
האַלטען יעדען אָווענד פֿערשפּאַרט אין שטוב, דאָס קען זי פֿונדעסטוועגען
נישט, און איך האָב זיך מיט געוואָלד דורכגעשפּאַרט פֿערביי איהר, כ'האָב
געהערט, ווי בייז זי איז געווען, ווי זי האָט דאָרט אינעווייניג אָנגעגעבען
מעשים, און איך האָב אַריינגעשריען צו איהר פֿון דרויסען: „גו יאַ,
אַזנד וועסט דו שוין זעהן, ווי בימער עס איז צו זיין אַליין, ווי געוונד,
איצט קענסט דו דאָ בלייבען ויזען!"

שפעטער, אין די ווייטערדיגע טעג, האָט מיר די קליינע מיסט-פֿליעג
איינפֿאַך געטהאָן צום טויט, זיינען מענשען געקומען צו מיר צו גאַסט,
איז זי געוואָרען אייפֿערזיכטיג און האָט זיי אַרויסגעוואָגט דורך איהרע
מיאוס'ע שטיק, אַז איך פֿלעג איהר דערנאָך אויסריידען פֿאַר איהר שלעכט-
טער אויפֿפֿיהרונג און פֿלעג זי וועלען דערפֿאַר אָנגעהומען פֿאַר דער
משאַפֿרינע, האָט זי זיך מיט אַזאַ אימפעט אַ לאָז געטהאָן פֿון דער ערד
אַרויף, צו דער סטעליע, אַז איך האָב געמיינט, זי ברעכט האַלו און
גאַקען און מיר האָט אָנגעהויבען שווינדלען אין די אויגען דערפֿון. „העי,
דו פֿאַלסט אַרונטער!" שריי איך צו איהר מיט אַלע קולות, אָבער מיין
וואַרונג איז געווען אַרויסגעוואַרפֿען. „גו, פֿון מיינעסטוועגען קענסט דו
בלייבען ויזען אויבען", מאַך איך און קעהר זיך אום מיט'ן רוקען צו
איהר, דאָ איז זי אַראַבגעקומען, יאַ, אָבער דערמיט האָט זיך דער עסק
נישט געענדיגט, אַז איך האָב זיך אויף איהר נישט געוואָלט אומקוקען, איז
זי מיר דוקא אונטערנעפֿלוויגען סאַמע אונטער דער נאָז און איז דערנאָך

אראבגעפאלען מיט א קראך גראך אויף מיין מאַנסקריפט. דאָ האָט זי, אַנגעהויבען אַרומשפּאַצירען אַזוי פֿריי און אַזוי ברייט, אַקוראַט ווי ביי מיר אין שטוט וואָלט גאָר קיין זכר אפילו פֿון קיין פּאַפּיר-שערעל ניט געווען. מען מוז פרובירען מיט איהר מיט גוטען, טראַכט איך זיך. און איך רופֿ זיך אָב צו איהר פֿריינדליך: „געה נישט אַרום דאָ, דו שמירסט זיך דאָך אויס מיט טינט; כ'מיין דאָך נור דיין טובה!“ אָבער זי איז געבליבען טויב צו מיינע ווערטער. „כ'האָב דאָך דיר געזאָגט, זאָלסט ניט געהן אויף'ן פּאַפּיר!“ האָב איך ווידערהאַלט; „ס'איז גראָב פּאַפּיר, קאַפּיע-פּאַפּיר, דו קענסט זיך נאָך איינטרעמען דיגע שטיקלאַך אין די פֿיס.“ אָבער ניין, זי האָט ווינציג וואָס מורא דערפֿאַר. „האָט מען שוין אַמאָל געזעהן אַזאָן איינגעשפּאַרטע בריאה!“ האָב איך זיך צושריען מיט כעס; „וואָס זשע! דאָס פּאַפּיר איז אפשר ניט שפּליטערדיג?“ ניין, זי הויבט ניט אָן טראַכטען אפילו, אַז ס'איז שפּליטערדיג. „גו, ווי דו ווילסט זיך,“ מאַך איך; „כ'נעהם מיר אַן אַנדער בויגען.“ אָבער ווי איך האָב נאָר גענומען אַן אַנדער בויגען, איז זי זיך אַוועק.

ס'זיינען אַריבער טעג און וואַכען. מיר האָבען זיך צוגעוועהנט איינס צום צווייטען; מיר האָבען געאַרבייט אינאיינעם אויף פֿערשיעדענע בויגען פּאַפּיר און זיך געטהיילט מיט פֿרייד און לייד. זי האָט געהאַט אַסך מורא'דיגע קאַפּריווען, אָבער איך האָב זיי דערטראַגען. זי האָט מיר קלאָהר און דייטליך צו פֿערשטעהן געגעבען, אַז זי קען ניט ליידען קיין צוג-ווינד און דעריבער האָב איך געהאַלטען טהיר און פֿענסטער פֿערשלאָסען. אָבער דאָך פֿלעגט איהר אַמאָל איינפֿאַלען אַ משוגעת, זיך אַראָבצולאָזען פֿון דער סאַמע סעעליע גלייך אויף אַ שויב פֿון'ס פֿערשלאָסענעם פֿענ-סטער מיט אַזאַ שטורם, אַזוי ווי זי וואָלט די אַרעמע שויב געוואָלט צושמעטערן אויף פיזלאַך. „אויב דו האָסט וואָס צו טהאָן אויף דרוי-סען,“ מאַך איך צו איהר, „טאָ זיי זשע מוחל און געה דורך דאַנעט.“ און איך האָב איהר געעפֿענט די טהיר. ניין, דורך דאַנעט, ווייזט אויס, וויל זי בשום אופן ניט אַרויסגעהן, כאַטש גיב איהר אַ קריינק. „ווילסט דו אַרויסגעהן אָדער ווילסט דו ניט אַרויסגעהן?“ האָב איך געפֿרעגט, „איינס, צוויי, דריי!“ קיין ענטפֿער. האָב איך צוריקפֿערקלאַפט די טהיר מיט אַ קראַך.

אָבער איך האָב באַלד געמוזט הרטה האָבען אויף מיין זאַרן. איינמאָל איז די פֿליעג אַוועק. זי האָט אָבגעשטאַמעוועט אין אַ איך דער-פֿריה, אַז דאָס דיענסט-מיידעל איז אַריין אין שטוב, און האָט זיך אַרויסגעמאַכט דורך דער טהיר. איך האָב פֿערשטאַנען, אַז זי האָט זיך דאָס נוקם געווען אָן מיר, און איך האָב אַ לאַנגע צייט געטראַכט און געטראַכט, וואָס מען הויבט דאָ אָן צו טהאָן. דערנאָך בין איך אַרויס אין הויף און האָב אין דער הויך אייסגעשריען, אַז פֿון מיינעמוועגען קען

זי זיך געהן וואו זי וויל, געזונטערהייט, איך דארף זי מעהר ניט האָבען. ס'האָט גאָר נישט געהאַלפֿען, כ'האָב זי ניט געקענט צו ציהען, און מיר האָט זיך שטאַרק געביינקט נאָך דער פֿליעג. כ'האָב אויפֿגעפֿענט אַליין, וואָס האָט נור געקענט געעפֿענט ווערן ביי מיר אין הויז, און מיין מאַנסקריפט האָב איך אַרויסגעלייגט אין פֿענסטער, וואו עס איז געווען אין סכנה פֿעררעגענט און צוריסען צו ווערען פֿון ווינד; זאָל זי זעהן, אָ פֿאַר איהר איז קיין זאך ניט צו טהייער, און אז זי קען אויף אַלצדינג שפּאַצירען וויפֿיעל איהר האַרץ גלוסט. כ'האָב זיך נאָכגעפֿראַגט ביי מיין בעל הבית'מע אויף דער פֿליעג, כ'האָב ווידער אָנגעגאָסען אַ גאַנצע מאַסע מיט ספּירט אויף מיינע האַר, און גערופֿען האָב איך איהר, און מיט אַלע שעהנע נעמען האָב איך איהר בעמיטעלט: מיין בעסטע פֿריינדיק, מיין הויף-פֿליעג, כדי איהר צו געפֿעלען — אָבער אומזיסט.

ענדליך, אויף מאַרגען פֿאַרמיטאָג איז זי צוריקגעקומען. אָבער ניט אַליין איז געקומען, זי האָט זי זיך מיטגעבראַכט אַ ליעבהאָבער פֿון גאַס. פֿון גרויס שמחה, וואָס איך זעה זי ווידער אַמאָל ביי מיר, האָב איך איהר אַלצדינג מוחל געווען און אַ צייט לאַנג בין איך אויך צו איהר ליובאָוניק אפילו געווען גוט און פֿריינדליך. אָבער וואָס צופֿיעל, איז צופֿיעל. אַלצדינג האָט אַ גרענעץ. מילא, האָבען זיי זיך ראשית כל אַני-דערנעזעצט און גענומען איבערוואַרפֿען זיך מיט בליקען און זיך רייבען אין קערפּער אָן צווייטען. אָבער פּלוצלינג האָט זיך דער געליעבטער אויף איהר אַ וואָרף געטהאָן אויף אַזאַ אופן, אַז איך בין רויט געוואָרען פֿאַר חרפה. „וואָס טהוּט איהר דאָ פֿאַר מענשען אין די אויגען?!“ האָב איך זיך אָבגערופֿען און זי גוט אויסגעזידעלט: „נימאָ זיך וואָס איבער-צונעהמען מיט אַזאַ אויפֿפֿיהרונג!“

דערויף האָט זי שטאַרק פֿעראיבעל געהאַט. זי האָט פֿערוואַרפֿען דעם קאָפּ אַהינטער און מיר געגעבען צו פֿערשמעהן, אַז איך רייד נאָר אַזוי, מהמת איך בין אויפֿערויכטיג. „איך אויפֿערויכטיג!“ האָב איך אַ פֿייער געטהאָן; „אויפֿערויכטיג אויף דעם דאָ! ניין, הערסט דו?“ אָבער זי האָט דעם קאָפּ נאָך מעהר פֿערוואַרפֿען אויף הינטען און נאָך אַמאָל איבער-גע'חזר'ט דאָס זעלביגע. דאָ אָבער האָב איך זיך אויפֿגעהויבען פֿון מיין פּלאַץ און געזאָגט: „מיט דיר וועל איך זיך ניט שלאָגען, דאָס שמעהט פּשוט ניט אָן מיין ריטער-געפֿיהל; אָבער שיק מיר נור אַרויס דעם געמיינעם ליובאָוניק דיינעם. מיט איהם וועל איך זיך שוין יאַקאָש איס-פּראַווען!“ און איך האָב אַ כאַפּ געטהאָן די פּאַפּיר-שערעל אין דער האַנד.

נאָ האָבען זיי אָנגעהויבען חוּק מאַכען פֿון מיר. זיי זיינען זיך געוועסען דאָרט, ביים ברעג מיט, און שיער ניט צושפּרונגען געוואָרען פֿון געלעכטער. אַזוי ווי זיי וואַלמען זאָגען: „הא, הא, קיין גרעסערער פּאַפּיר-

שערעל האָסט דו שוין נים, נאָך אַ גרעסערע פּאַפּיר-שערעל איידער די?!" —
"כ'וועל אייך ווייזען, אז דאָס געוועהר שפּיעלט דאָ קיין גרויסע ראָליע
נים," האָב איך געענטפֿערט. "מיט אַ פּראָסטע, אויסגעדארטע לינייקע
וועל איך מיט דעם בחור לערנען דרך ארץ." און איך האָב אַ פּאָך
געטהאָן מיט דער לינייקע. האָבען זיי זיך נאָך שטאַרקער צולאַכט און
האָבען אַרויסגעוויזען גאַנץ אָפֿען זייער פֿעראַכטונג צו מיר. "וואָס ווילט
איהר שוין ווייטער טהאָן?" האָב איך זיך צוביזערט אויף זיי. אָבער זיי
האָבען זיך גאָרניט אוימגעקוקט אויף מיר. מיט עזות'דיגע מיענעס האָבען
זיי זיך אַ לאַז געטהאָן איינע אַנטקעגען די אַנדערע און האָבען שוין
געהאַט בדעה זיך אַריינזואַרפֿען איינער אין צווייטענס אָרעמס. "איהר
וועט עס נים טהאָן!" האָב איך אַ געשריי געטהאָן אויף זיי. אָבער זיי
האָבען עס פֿאַרט געטהאָן, גראָד מיר אין די אויגען. דאָ האָט שוין מיין
געדולד געפּלאַצט. כ'האָב אויפֿגעהויבען די לינייקע און זי געלאָזט
אַראָבפֿאַלען, ווי אַ בליץ. עפעס איז צוקוועטשט געוואָרען; עפעס האָט
געפּלאַסען פֿון דער לינייקע. מיין גוט געציעלטער קלאַפּ האָט זיי ביידען
דער'הרג'עט.

אזוי האָט זיך געענדיגט די דאָזיגע בעקאַנטשאַפֿט...
ס'איז נור געווען אַ קליינע, געוועהנליכע פֿליעג מיט גראָע פֿליגלען,
און ס'איז גאָרנישט בעזאָנדערעס געווען אין איהר. אָבער זי האָט מיר
פֿערשאַפֿט מעהר ווי איין לוסטיגען מאָמענט, כל זמן זי האָט געלעבט.

צאבע אום.

I.

יעפסטער פריעדען איז אויסגעגאסען איבער דער סמעפע. גאנצע מיילען-ווייט זעהט מען ניט קיין בוימער און קיין הייזער, נור ווייץ און גרינע גראָן, אזוי ווייט ווי דאָס אויג קען דערגרייכען. ווייט, העט ווייט זעהט מען פֿערד און מענ-שען ביי דער אַרבייט, אזוי ניט-קענטיג און אזוי קליין, אז זיי ווייזען אויס ווי פֿליעגען; דאָס זיינען די שנימער, וועלכע זיצען אויף זייערע מאַשינען און שניידען אָב דאָס גראָן קופּות-ווייז. דער איינציגער גערויש, וואָס מען הערט, איז דאָס סווישמשען פֿון די היישריקען, נאָר אמאָל מאַכט זיך, אז עס קומט אויך אַן אַנדער גערויש צום אויער—דאָס קלאַפען פֿון די שנייד-מאַשינען אונטען ביים האַרזיאָנט. צייטענווייז הערט מען אַט דעם גערויש גאַנץ נאָהענט לעבען זיך.

ס'איז די ביליבאָרי-פֿאַרם. זי ליגט גאַנץ אליין ווייט אין וועסט-אַמע-דיקא, אָהן שכנים, אָהן וואָס פֿאַר עס איז פֿערבינדונג מיט דער וועלט, און ס'איז עמליכע מאָג גאַנג ביו צום נעכסטען שטעדטעל אין דער סמעפע. די הייזער פֿון דער פֿאַרם זעהען פֿון ווייטען אויס אזוי ווי קליינע פֿעלזען-שטיינער, וועלכע הויבען זיך אויף פֿון דעם אונגעהייער גרויסען ים מיט זאַנגען.

ווינטער-צייט איז די פֿאַרם ניט בעוואוינט, אָבער פֿון פֿריהלינג ביו שפעט אין אָקטאָבער זיינען דאָרט פֿאַרהאַן עמליכע און זיבעציג מאַן, וואָס זיינען בעשעפֿטיגט ביי די תּבואה.

דריי מענער אַרבייטען אין קיך, דער קעכער און זיינע צוויי העלפֿער, און אין שטאַל שטעהען צוואַנציג עולען אַחוץ די סך פֿערד; אָבער ניטאָ קיין פֿרוי, ניט איין איינציגע פֿרוי אין דער ביליבאָרי-פֿאַרם.

די זונן ברענט מיט 102 גראַד פֿאַהרענהייט, הימעל און ערד ציטערן אין דער דאָזיגער היץ, און דאָס מינדעסטע ווינטעלע קיהלט ניט אָב די לופֿט, ווי אַ בלאָטיגער זומפֿ פֿון פֿייער זעהט די זונן אויס.

אויך אַרום די הייזער איז אַלעס שטיל, נאָר פֿון דעם גרויסען, מיט שפענדלאַך-בעדעקטען שטאַל, וואָס ווערט בענוצט אַלס קיך און עסס-צימער, הערט מען די קולות און די טריט פֿון'ס קאָך מיט זיינע ביידע

העלפער, וועלכע זיינען שטארק פֿערסמייעט און פֿערנומען ביי זייער ארכייט. זיי הייצען אונטער די גרויסע אויווענס מיט גראָז, און דער רויך וואָס געהט אַרויס פֿון קוימען איז אויסגעמישט מיט פֿונקען און פֿלאַמען. אז דאָס עסען איז פֿאַרטיג, ווערט עס אַרויסגעטראָגען אין צינגל-בלעכען און אַרויפֿגעשטעלט אויף וועגען. דאָן שפּאַנט מען איין די עולען, און די דריי מענער פֿאַהרען אַרויס מיט'ן עסען אויף דער סטעפע.

דער קאָך איז אַ דיקער אירלענדער, פֿערציג יאָהר אַלמ, מיט גראָע האָר און מיט אַ סאָלדאַטסקען אויסזעהן. ער געהט האַלב נאַקעט, זיין העמד איז אָפֿען, און זיין ברוסט-קאַסטען זעהט אויס ווי אַ מיהל-שטיין. אַלע רופֿען איהם „פּאַלי“, מחמת אויף'ן געזיכט סאַמעוועט ער זיך אין אַ פּאַפּענאי.*

דער קאָך איז געווען אַ סאָלדאַט ערגעץ אין אַ קאָזאַרמע אונטען אין זיעד-אַמעריקאַ; ער האָט אַ ליטעראַרישע נשמה און קען לייענען. דער-פֿאַר האָט ער מיט זיך אויף דער פֿאַרס מיטגענומען אַ ליעדער-בוך און אַחוץ דעם אַן אַלמע נומער פֿון אַ צייטונג. אָט די שטייערע זאַכען אָנצוריהרען, ערלויבט ער קיינעם ניט פֿון די פֿעלד-אַרכייטער; זיי ליגען ביי איהם אויף אַ פּאַליצע אין קיך, כדי זיי צו האָבען ביי דער האַנד אין די פֿרייע מינוטען זיינע. און ער בענוצט זיי מיט גרויס חשק.

אַבער צאַכעאָוס, דער אַרעמער לאַנדסמאַן זיינער, וועלכער איז כמעט בלינד און טראָגט ברילען, האָט אַמאָל גאָר פשוט אַרונטערגענומען די צייטונג פֿון פּאַליצע, אום דערין צו לעזען. ס'האָט קיין זינן ניט געהאַט צו געבען צאַכעאָוס'ן אַ געוועהנליכעס בוך, די קליינע אותיות פֿלעגען פֿערשווימען אַזוי ווי אין אַ טומאַן פֿאַר זיינע אויגען; דערפֿאַר אָבער האָט ער זעהר שטאַרק הנאה געהאַט צו האַלטען דעם קאָך'ס צייטונג. אין דער האַנד און פֿערבריינגען אַביסעל די צייט ביי די גרויסע שריפֿט; פֿון די אַנאָנסען. אָבער דער קאָך האָט תיכף דערזעהן, אז זיין אוצר איז נישט, האָט ער אויפֿגעזוכט צאַכעאָוס'ן אין זיין בעט און האָט אַ ריס געטהאָן די צייטונג צו זיך, און עס איז געוואָרען אַ מורא'דיגע מחלוקה צווישען די דאָזיגע ביידע מענער, אַ שטאַרקער און לעכערליכער וואָרט-שטרייט.

דער קאָך האָט אָנגערופֿען צאַכעאָוס'ן שוואַרצ-האַריגער רויבער און'ן הונד. ער האָט איהם געטייטעלט מיט די פֿינגער און געפֿרעגט, צי האָט ער אין זיין לעבענס-מאַג אַ סאָלדאַט געזעהן, און צי ווייסט ער וואָס אין אַ קאָזאַרמע טהוט זיך. ניין, דאָס ווייסט ער ניט! אָבער אויב אַזוי, מאַך זאָל ער בעסער זיך הייטען די ביינער, ווייס גאָט, ער זאָל זיך די ביינער

* אין די ענגליש-שפרעכענער לענדער רופֿט מען יעדע פּאַפּענאי מיט דעם נאָמען „פּאַלי“.

הימען! און ס'מויל זאל ער האלבען! וואָס פֿערדיענט ער אַ חודש? ער האָט אפשר הייזער אין וואַשינגטאָן, צי האָט זיך זיין קוה נעכמען גע-קעלכט?

אויף דאָס אלעס האָט צאָכעאָוס גאַרנישט געענטפֿערט; אָבער ער האָט דעם קאָך בעשולדיגט, אַז ער קאָכט רויהעס עסען און מאַכט ברויט-פֿודרינג מיט פֿליעגען. „געה צום טייוועל מיט דיין צייטונג אין איינעם!“ ער, צאָכעאָוס, איז אַן עהרליכער מאַן, ער וואָלט דאָס בלאַט אַוועקגעלעגט צוריק אויף'ן פֿלאַץ, נאָכדעם ווי ער וואָלט אַביסעל שמו-דירט דערין. „וואָס שטעהסט דו דאָ און שפייסט אויף דער ערד, דו פֿאַרשווער הונד!“

און צאָכעאָוס'ס בלינדע אויגען זיינען געשמאַנען אזוי ווי צוויי האַרמע שטאַלענע קוילען אין דעם צאָרנדיגען געזיכט.

אָבער זינט יענעם מאָג הערשט אַן אייביגע שנאה צווישען די ביידע לאַנדסלייט. — —

די וועגען מיט'ן עסען טהיילען זיך פֿונאַנדער איבער'ן גרויסען פֿעלד און שפייזען יעדער איינער זיינע פֿינף און צוואַנציג מאַן. די אַרבייטער קומען צולויפֿען פֿון אלע זיימען, כאַפֿען עפעס עסען און וואַרפֿען זיך אונטער די וועגען און אונטער די עולען, כדי צו האָבען אַ ברעקעל שאַמען בשעת דער מאַהלצייט. נאָך צעהן מינוטען צייט בלייבט שוין פֿונ'ם עסען מעהר קיין זכר ניט. דער אויפֿזעהער ויצט שוין ווידער אויף'ן פֿערד און מרייכט דעם עולם ווידער צו דער אַרבייט, און די פֿראַוויאַנט-וועגען פֿאַהרען צוריק אין דער פֿאַרם.

אָבער בשעת דעם קאָך'ס העלפֿער וואַשען אָב און רייניגען אויס די געפֿעס נאָך דער מאַהלצייט, ויצט זיך פֿאַלי אליין אויף דרויסען אין שאַ-טען הינטער'ן הויז און לייענט שוין צום טויזענדסטען מאָל זיינע געדיכטע און זעלנערשע ליעדעלאַך אין דעם טייערן בוך, וואָס ער האָט מיטגע-בראַכט מיט זיך פֿון דער קאַזאַרמע. און דאָ איז פֿאַלי ווידער סאָלאַרט.

II.

אַבענד-צייט, ווען עס הויכט אָן ווערן פֿינסטערלאַך, שלעפען זיך זיע-בען הייזוועגען לאַנגנאָס מיט דער אַרבייטער-מחנה צוריק פֿון פֿעלד אַהיים. דאָס רוב פֿון זיי וואַשען זיך אָב די הענד דרויסען אויף'ן הויף, איידער זיי געהען אַריין עסען זייער נאַכט-מאַהל, עמליכע פֿון זיי קעמען זיך אויך אויס די האַר זייערע. אלע נאַציאָנען און אַ היבשע ביסעל ראַ-סען זיינען דאָרט. פֿערטרעטען, פֿאַרהאַן דאָרט יונגערע און עלטערע מענ-שען, עמיגראַנטען פֿון אייראָפּאַ און געבוירענע אַמעריקאַנישע טרעמפּס, אלע זיינען זיי מעהר אָדער ווייניגער נע ונד'ניקעס און פֿעראַונגליקטע,

פֿערשפיעלמע לעבענס, די רייכערע פֿון דער באַנדע טראַגען יעדער איינער אַ רעוואָלווער אין דער הינטערשמער קעשענע. דאָס עסען ווערט געוועהנט-ליך אָבגעכאַפט אין גרויס איילעניש, און קיינער רעדט דערבוי קיין וואָרט ניט אויס. די עטליכע צעהנדליג מענשען האָבען דרך ארץ פֿאַר דעם אויפֿוועהער, וועלכער געהמט אַליין אָנטהייל אין דער מאַהלצייט און ניט אַכטונג, אַלעס זאָל ציגעהן אין אָרדנונג. און אַז די מאַהלצייט איז צו ענד, געהט דער גאַנצער עולם תיכף שלאָפֿען. — — —

היינט אָבער האָט צאַכעאָוס געוואָלט אויסוואַשען זיין העמד, ס'איז שוין אַזוי האַרט, אַזוי איינגעדאַרט געוואָרען פֿון שווייס, אַז ס'האָט איהם איינגע-פֿאַך געשוידערט איבער'ן גאַנצען לייב אין רעכטען מיטען טאַג, ווען די זונן האָט גע'שרפה'ט אויף זיין רוקען.

ס'איז געווען אַ פֿינסטערער אָבענד, אַלע זיינען שוין אַריין שלאָפֿען. פֿון דעם גרויסען שלאָף-שטאַל האָט זיך בלויז געהערט אַ פֿערדריקטעס מורמלען אין דער נאַכט אַרויס.

צאַכעאָוס איז ציגעגאַנגען צו דער וואַנד פֿון קיך, וואו עס זיינען גע-שטאַנען עטליכע בלעכען מיט וואַסער. ס'איז געווען דעם קאַך'ס וואַסער, וואָס ער האָט אָנגעקליבען אין פֿערלויף פֿון די רעגען-טעג, מחמת דאָס וואַסער אין ביליבאָרי איז געווען צו געדיכט און האָט געהאַט צופֿיעל קאַלך אין זיך, אַזוי אַז עס האָט ניט געמייגט צום וואַשען.

צאַכעאָוס האָט גענומען איינס פֿון די בלעכען, האָט אויסגעטהאָן זיין העמד און עס אָנגעהויבען רייבען דעריין. דער אָבענד איז געווען שמיל און קאַלט, ס'האָט איהם גענומען פֿריערען ווי געהעריג איז, אָבער דאָס העמד האָט געמוזט ריין ווערן, און ער האָט זיך שטילערהייט צוגעפֿייפֿט, כדי זיך אַביסעל צו דערמונטערן.

מיט אַמאָל האָט דער קאַך אַן עפֿען געטהאָן די טהיר פֿון קיך. ער האָט געהאַלטען אַ לאַמפּ אין דער האַנד, און אַ ברייטער ליכט-שטראַהל איז געפֿאַלען אויף צאַכעאָוס'ן.

„אַהא!“ האָט זיך דער קאַך אָבגערופֿען און איז אַרויס אויף דרויסען. ער האָט אַנידערגעשטעלט דעם לאַמפּ אויף די טרעפּ, איז גלייך צו-געגאַנגען צו צאַכעאָוס'ן און האָט איהם אַ פֿרעג געטהאָן: „ווער האָט דיר געגעבען דאָס וואַסער?“

„כ'האָב עס גענומען“, האָט צאַכעאָוס געענטפֿערט.

„ס'איז מיין וואַסער!“ האָט זיך פֿאַלי צושריען אויף'ן קול. „דו, פֿאַר-שווער שקלאַף, האָסט עס גענומען, דו ליגנער, דו גנב, דו הונד!“ צאַכעאָוס האָט אויף דאָס אַלעס גאַרנישט געענטפֿערט, ער האָט נור פֿון דאָס ניי אָנגעהויבען ווידערהאַלען זיינע בעשולדיגונגען מכח די פֿליגען אין פּוּדינג.

דער ליאַרס, וואָס די ביידע האָבען אָנגעמאַכט, האָט אַרויסגעשלעפּט

דעם עולם פֿון די געלעגערט, זיי זיינען געשטאנען קופקעס-ווייז און האָר-
בען געפֿראָרען און זיך צוגעהערט מיט דעם גרעסטען אינטערעס צו דער
מחלוקה.

פֿאַלי האָט זיי אַנטקעגען געשריען: „וואָס זאָגט איהר פֿאַרט צו דעם
שוויין דאָ? מיין אייגענעם וואַסער!“

„נעהם זיך דיר דייַן וואַסער,“ האָט צאַכעאָוס געזאָגט און כּשעת מעשה
אומגעוואָרפֿען דאָס בלעך. „איך האָב עס בענוצט!“

דער קאָך האָט איהם אונטערגעשטעלט דעם קולאַק אונטער די אויגען
און געפֿרעגט: „דו זעהסט דאָס?“

„יאָ,“ האָט צאַכעאָוס געענטפֿערט.

„כ'וועל עס דיר געבען צו פֿערוזכען!“

„סמייען זאָלסט דו עס נור!“

פֿלוצלינג האָבען זיך געהערט אַ פֿאַר שנעלע קלעפּ, וועלכע זיינען
געגעבען און טאַקי אין דערזעלבער רגע צוריק געצאָהלט געוואָרען. די
צושויער האָבען אַרויסגעלאָזט איין געשרוי נאָך'ן אנדערן, אַלס אויסדרוק
פֿון פֿערגניגען.

אַבער צאַכעאָוס האָט לאַנג ניט געקענט אויסהאַלטען.

דער בלינדער, קורצער אירלענדער איז געווען ביזו ווי אַ סיגער, אָבער
די אַרעמס זיינע זיינען געווען צו קורץ, עפעס צו טהאָן געגען דעם קאָך.
ענדליך האָט ער זיך איבערגעדערעהט אָן אַ זייט, אַ דריי, פֿיער טריט
איבער'ן פּלאַץ און דערנאָך איז ער אַנידערגעפֿאַלען אויף דער ערד.

דער קאָך האָט זיך געווענדעט צום עולם:

„נו יאָ, אַצינד ליגט ער אַלזאָ: לאָזט איהם ליגען! אַ סאָלדאַט האָט
איהם גע'הרג'עט!“

„כ'מיין, ער איז טויט!“ רופֿט זיך אָב אימיצער פֿון די צושויער.

דער קאָך האָט אַ ציה געטהאָן מיט די אַקסלען.

„פֿון מיינעמוועגען!“ האָט ער געענטפֿערט מיט שטאַלץ. און ער פֿיהלט
זיך ווי אַ גרויסער זיעגער פֿאַר זיינע צושויער, ער פֿערוואַרפֿט דעם קאַפּ
אויף הינטען און ווערט ליטעראַריש: „דער טייוועל זאָל איהם כאַפֿען“,
מאַכט ער. „לאָזט איהם נור ליגען! וואָס זשע, ער איז אפשר דעראַמע-
ריקאַנער דניאל וועבסטער? קומט אַהער און וויל מיך לערנען ווי אזוי
פּודינג צו קאָכען, מיך, וואָס איך האָב פֿאַר גענעראַלען געקאָכט! וואָס
זשע, ער איז אפשר דער בעל הבית פֿון דער סטעפֿע? פֿרעג איך.“

און אלע האָבען בעוואונדערט פֿאַלי'ס רעדע.

מיט אַמאָל האָט זיך צאַכעאָוס אויפֿגעהויבען פֿון דער ערד און אָקור-
ראַט אזוי פֿערביסען, אזוי צו להכעיס'דיג ווי פֿריהער האָט ער געזאָגט:
קום אַקאַרשט אַהער, דו טרום דו!“

דער עולם האָט אַרויסגעלאָזט אַ געשרוי פֿון ענטציקונג, אָבער דער

קאך האָט בלויו אַ שמייבעל געטהאָן מיט אַ מיענע פֿון רחמנות און גע-
זאָגט: „דומהייטען! כ'קען זיך דאָך פונקט אזוי גוט שלאָגען מיט אַט
דעם לאַמפּ דאָ!“

דאָס זאָגענדיג האָט ער גענומען דעם לאַמפּ און איז לאַנגזאָם אַריין
צוריק אין קיך.

ס'איז געוואָרען פֿינסטער אויף דעם פּלאַץ, און דער עולם איז אַריין
צוריק שלאָפֿען. צאָכעאָוס האָט גענומען זיין העמד, עס גוט אויסגעדריעהט
און עס אָנגעטהאָן. דערנאָך האָט ער זיך אויך אַריינגעשלעפט אין שלאָפֿ-
שטאַל, אום זיין געלעגער אויפֿצוזוכען און זיך לייגען אָברוהען.

III.

אויף מאָרגען ליגט צאָכאָוס אויף די קניע אין דרויסען אויף'ן פֿעלד
אין גראָז און שמירט אויס זיין מאַשין מיט עהל. די זונן איז היינט פונקט
אזוי שאַרף און שרפה'נדיג ווי אימער און די אויגען זיינע פֿערלויפֿען
איהם מיט שווייס אונטער זיינע ברילען. מיט אַמאָל מאַכט דאָס פֿערד אַ
פּאָר שפּאַן פֿאַרווערטס, ס'האָט זיך אפשר פֿאַר וואָס עס איז דערשראָ-
קען אָדער אַ פֿליגעלע האָט איהם אַ ביס געטהאָן. צאָכעאָוס ניט אַ
מורא'דיגען געשריי און כאַפט זיך אויף מיט אַ שפרונג פֿון דער ערד.
אין אַ מינוט ארום הויבט ער אָן וואַרפֿען די לינקע האַנד אַהין און אַהער
אין דער לופֿטען און געהט מיט האַסטיגע טריט אַרויף און אַראָב.

אַ מאָן, וועלכער פֿאָהרט ניט ווייט פֿון דאָרט אויף אַ הייז-וואַגען,
שמעלט אָב זיין פֿערד און פֿרעגט: „וואָס איז אזוינס געשעהן?“
צאָכעאָוס ענטפֿערט: „קום אַהער אַ רגע און העלף מיר.“

אַז דער מאָן קומט צו, ווייט איהם צאָכעאָוס אַ בלוטיגע האַנד און
זאָגט: „כ'האָב זיך אָבגעשניטען אַ פֿינגער, ס'איז אַקאָרשט געשעהן. זוך
מיר אויף דעם פֿינגער, איך זעה אזוי שלעכט!“

דער מאָן נעהמט זוכען דעם פֿינגער און געפֿינט איהם אין גראָז. עס
זיינען געווען צוויי גליעדער פֿון פֿינגער. ער האָט שוין אָנגעהויבען אָב-
שמאַרבען און האָט אויסגעזעהן ווי אַ קליינער בר-מינן.

צאָכעאָוס נעהמט דעם פֿינגער אין דער האַנד, קוקט איהם אָן און
זאָגט: „יאָ, דאָס איז ער. וואַרט אַ רגע, האַלט איהם אַקאָרשט צו!
צאָכעאָוס ציהט אַרויס זיין העמד און רייסט דערפֿון אָב צוויי פּאַסען;
מיט איינעם פֿערבינדט ער זיך די האַנד, אין דעם אַנדערן וויקעלט ער
איין דעם אָבגעשניטענעם פֿינגער און לייגט איהם אַריין אין קעשענע.
דערנאָך דאַנקט ער דעם קאַמעראַד פֿאַר דער הילף, וואָס ער האָט איהם
געגעבען, און זעצט זיך צוריק אַרויף אויף דער מאַשין. — ער האַלט כמעט
אויס ביז אַווענד-צייט, אַז דער אויפֿזעהער האָט געהערט וואָס מיט איהם

האָט געטראָפֿען, האָט ער איהם גוט אויסגעוידעלט און איהם אָבגעשיקט צוריק אויף דער פֿאַרם.

דאָס ערשטע, וואָס צאָכעאָוס האָט געמאָהן, איז געווען צו בעהאַל-טען דעם אָבגעשניטענעם פֿינגער. קיין ספּירט האָט ער נישט געהאַט, האָט ער אַריינגעגאַסען מאַשין-עהל אין אַ פֿלאַש, אַריינגעלייגט דאָרט דעם פֿינגער און פֿערשטאַמפּט דאָס העלזעל פֿעסט מיט אַ קאַרקע. די פֿלאַש האָט ער אוועקגעלייגט אונטער'ן מאַטראַץ אין זיין בעטעל.

אַ גאַנצע וואָך איז ער געבליבען אין דערהיים; די האַנד האָט איהם אָנגעהויבען שטאַרק וועה טהאָן און ער האָט זי געמוזט האַלטען שטאַנג און נאַכט אויף אַן אָרט, נישט אַ ריהר טהאָן מיט איהר; ער האָט זיך גע-קלאַפּט אין קאָפּ פֿאַר פֿערדרוס, אַ פֿיבער האָט דורכגענומען דעם גאַנ-צען קערפּער ווינעם און ער איז געלעגען און געליטען און זיך אַליין גענרירשעט איבער דעם, וואָס האָט איהם געטראָפֿען. אזאַ מין אינטהע-טיגקייט האָט ער נאָך קיין מאָל נישט געהאַט דורכצומאַכען, נישט אַמאָל מיט עטליכע יאָהר צוריק, בעת די מינע האָט עקספּלאָדירט און זיינע אויגען זיינען קאַליע געוואָרען.

און אַ צונאַב צו זיינע צרות איז געווען דער קאָך פּאָלי. ער פֿלעגט איהם אַליין צובריינגען דאָס עסען צום בעט און דערביי פֿלעגט ער זיך בענוצען מיט דער געלעגענהייט זיך צו רייצען מיט דעם פֿערוואונדערטען. די ביידע דם-שונאים פֿלענען זיך בעת מעשה אַריינלאָזען אין אַמורא'דיגען ווערטער-שטרייט, און מעהר ווי איינמאָל פֿלעגט צאָכעאָוס זיך מווען אומקעהרען מיט'ן פנים צו דער וואַנד און שמילערהיים פֿערבייסען מיט די צייהן, ווייל ער האָט גאָרנישט געקענט טהאָן אַנטקעגען דעם ריעז. ענדליך זיינען זיי געקומען און פֿע-בייגעגאַנגען, די שמערצליכע

מעג און נעכט, געקומען און פֿערבייגעגאַנגען מיט אַן אונערטרעגליכער לאַנגזאַמקייט. אזוי גיך ווי ס'איז איהם נאָר מעגליך געווען, האָט צאָכע-אָוס אָנגעהויבען זיך אויפֿצוצען אַביסעל ביי זיך אויף'ן בעטעל, און ביי-טאָג, בעת ס'איז געווען שטאַרק הייס, האָט ער געהאַלטען אַפֿען די טהיר, וואָס האָט אַרויסגעפֿיהרט צו דער סטעפּע און צום הימעל. אָפֿט-מאָל איז ער אזוי געזעסען מיט אַן אָפֿענעם מויל און זיך צוגעהערט צו דעם טאָן פֿון די שנייד-מאַשינען העט, העט ווייט, און דערנאָך פֿלעגט ער זיך צוריידען אויף'ן קול מיט זיינע פֿערר, אָקוראַט ווי ער וואָלט זיי געהאַט לעבען זיך.

אַבער פּאָלי דער רשע, פּאָלי דער כיטראַק האָט איהם נאָר אַ צט אויך נישט צורוה געלאָזט. ער פֿלעגט קומען און איהם צוקלאַפֿען די טהיר, מיט אַן אויסריי, אַז עס ציהט, ס'ציהט געפֿעהרליך, און ער איז נישט מחויב איינצושטעלען זיין געזונד און זיין אין צוג. דאָן פֿלעגט צאָכעאָוס זיך אַרויסקיקלען פֿון בעט, אויסער זיך פֿאַר כעס, און איהם נאַכוואַרפֿען אַ שטיוועל אָדער אַ הילצערן ביינקעלע, און ס'איז פֿון תּמיד אַן געווען

זיין ברענענדער וואונש, איהם צו מאכען פֿאַר אַ קאַליקע אויפֿ'ן לעבען
לאַנג. אָבער צאכעאום האָט ניש געהאַט קיין גליק, ער איז געווען צו
קורצזיכטיג, אום צו קענען ציעלען, און ער האָט קיינמאָל ניש געטראָפֿען.
אויפֿ'ן זיבעטען טאָג האָט ער ערקלעהרט, אַז ער וויל עסען מיטאַג
אין קיך. פֿאַלי האָט געענטפֿערט, אַז ער איז איהם מוחל, און ער וויל
עס בשום אופן ניש האָבען. דערביי איז עס געבליבען, צאכעאום האָט
געמוזט היינט אויך אַזוי ווי פֿריהער עסען אויפֿ זיין געלענער. אַזוי איז
ער געזעסען אַליין, איינזאַם, און האָט זיך געקרימט פֿאַר לאַנגווייליגקייט.
איצט האָט ער געוואוסט, אַז די קיך איז ליידג, דער קאָך מיט זיינע
העלפֿער זיינען אַרויס מיט'ן מיטאַג אין דער סטעפֿע, ער האָט געהערט,
ווי זיי זיינען אַרויסגעפֿאַהרען מיט געזאַנג און קולות, אום חוּק צו מאַ-
כען פֿון דעם איינגעשפֿאַרמען.

צאכעאום געהט אַרונטער פֿון זיין בעטעל און שלעפט זיך אַריבער
אין קיך. ער קוקט זיך אום, דאָס בוך און די צייטונג ליגען אויפֿ זייער
פּלאַץ; נעהמט ער דאָס בלאַט און קריכט לאַנגזאַם צוריק אַריין אין דעם
שלאָף-שטאַל. דערנאָך ווישט ער זיך אויס די ברילען זיינע און הויבט
אָן לייענען די לעבעדיגע, גרויסע אותיות אין די אַנאַנסען.

ס'געהט פֿעריי אַ שעה, ס'געהען אַריבער צוויי, — די שמונדען
זיינען איצט געלאָפֿען אַזוי שנעל! ענדליך האָט צאכעאום דעהערט, אַז
דער פּראָוויאַנט-וואַגען איז צוריקגעקומען, אין באלד האָט זיך געלאָזט
הערען פֿאַלי'ס שטימע, ווי ער קאַמאַנדעוועט מיט די העלפֿער זיינע,
זיי זאָלען צוואוואַשען די שיסלען און די מעלער.

איצט, האָט צאכעאום פֿערשמאַנען, וועט דער קאָך אוראי אויס-
געפֿינען, אַז זיין צייטונג איז נערם געוואָרען. ס'איז גראָר געווען די
מינוט, ווען פֿאַלי פֿלעגט זיך נעהמען צו זיין ביבליאָטעק. ער האָט זיך
פֿערטראַכט אויפֿ אַ רגע און דערנאָך האָט ער אַרונטערגעלייגט די ציי-
טונג אונטער'ן מאַטראַץ פֿון זיין בעטעל. אין אַ וויילע אַרום כאַפט ער
זי אויפֿ גיך ווידער אַרויס און בעהאַלט זי אונטער'ן העמד אויפֿ זיין
בלויזען לייב. קיינמאָל אין לעבען וועט ער די צייטונג ניש אָבגעקען
צוריק!

ס'געהט פֿעריי אַ מינוט.

מיט אַמאָל האָבען זיך דעהערט שווערע טריט, וואָס זיינען אַליין
נעהנטער צוגעקומען צום שלאָף-פּלאַץ, און צאכעאום ליגט און קוקט
אַרויף צום דאָך.

פֿאַלי קומט אַריין.

„ווי איז דאָס, דו האָסט מיין צייטונג?“ פֿרעגט ער און בלייבט
שטעהן אין מיטען צימער.
„ניין!“ ענטפֿערט צאכעאום.

„יא, דו האָסט זי!“ ליאַרמט פּאָלי און לאָזט זיך צוגעהן נעהנטער צו איהם.

צאַכעאום כאַפּט זיך אויף.

„כ'האַב ניט דײַן צײַטונג! געה צום טײוועל!“ זאָגט ער און ווערט אויסער זיך פֿאַר כעס.

דאָ אָבער וואַרפֿט דער קאָך אַרונטער דעם קראַנקען מאַן אויף דער ערד אין הױבט אָן זוכען אין בעטעל. ער האָט איבערגעקעהרט דעם שטרוי-זאַק, דערנאָך די אַרעמע, קלעגליכע קאָלדרע, ניט געפֿינענדיג וואָס ער האָט געוויכט.

„דו מוזט זי האָבען!“ דערביי איז ער געבליבען. און ער האָט זיך געלאָזט אַרױסנעהן, נאָר פֿון הויף האָט ער זיך אומגעקעהרט צוריק און האָט ווידער געזאָגט: „דו האָסט זי גענומען אָבער וואַרט אַקאַרשט, מײַן פֿרײַנד!“

דאָ האָט זיך צאַכעאום פֿון גאַנצען האַרצען צולאַכט מיט אַ רשעות'דיגען געלעכטער און האָט זיך אָבגערופֿען: „נו, אודאי האָב איך זי גענומען, כ'האַב זי פֿערטהאָן אויף עפעס, דו שמוציגער יונג!“

נאָר מיט אַמאָל איז פּאָלי'ס פּאַפּאַניענ-געזיכט געוואָרען דונקעל-רויט און אַן אויסדרוק פֿול מיט רשעות און גיפֿט האָט זיך געוויזען אין זײַן קאַנאַלען-בליק. ער האָט זיך אומגעקוקט אויף צאַכעאום/עס זײַט און א מורמעל געטהאָן: „יא, וואַרט אַקאַרשט!“

IV.

אויף מאַרגען איז געווען אַ מיאוס'ער וועטער. גאַנצע שטראָמען-ווייז האָט דער רעגען געגאַסען און שוין אין דער פֿריה זײַנען דעם קאָך'ס וואַסער-בלעכען אָנגעפֿילט געוואָרען. אַלע אַרבייטער זײַנען געבליבען אין דערהײם; אַ טהײל פֿון זײ האָבען פֿערלאַטעט זעק אויף ווייץ, אַנדערע האָבען פֿערריכט זײַערע געצײג און אָנגעשאַרפֿט די מעסערס און די שנייד-מאַשינען.

אַז מען האָט געקלונגען צו מיטאַג, האָט זיך צאַכעאום אויפֿגעהויבן בען פֿון בעטעל, וואו ער איז געוועסען, און האָט געוואַלט אַרײַנגעהן צו די אַנדערע אין עסס-צײַטער. אָבער אויף דרויסען איז איהם אַנטקעגען געקומען פּאָלי, וועלכער האָט איהם געבראַכט זײַן עסען. צאַכעאום האָט גע'טענה'ט, אַז ער האָט בעשלאָסען, פֿון איצט און ווײַטער צו עסען אינאַײַנעם מיט די אַנדערע; זײַן האַנד איז בעסער, ער האָט שוין מעהר קײן פֿיבער ניט. פּאָלי האָט געענטפֿערט, אַז אויב איהם געפֿעלט ניט דאָס עסען, וואָס ער ברײַנגט איהם, וועט ער נאָר נישט קריגען. ער האָט

א וואָרף געטהאָן די בלעכענע שאַל אויף צאַכעאוס'עם בעמעל און גע-
פֿרענט: „וואָס זשע, דאָס איז אפשר ניש גוט גענוג פֿאַר דיר?“
צאַכעאוס האָט זיך אומגעקעהרט צום בעמעל און זיך אונטערוואָר-
פֿען זיין שיקואַל. ס'איז געווען דאָס גלייכסטע, וואָס ער האָט געקענט
טהאָן, צו נעהמען דאָס עסען, וואָס מען גיט איהם.
„וואָס פֿאַר אַ שווייגערדיי האָסטו דו שוין היינט ווידער געקאָכט?“
האָט ער אַ בורמשע געטהאָן און זיך גענומען צו דער שיסעל.
„הינדעל!“ האָט דער קאָך געענטפֿערט. און אַ מאַדנער בלייז האָט
איהם אַ שאָס געטהאָן פֿון די אויגען, בעת ער האָט זיך אומגעדריעהט
און איז זיך אוועק.

„הינדעל?“ האָט צאַכעאוס פֿאַר זיך געמורמעלט און דורכגעזוכט
דאָס עסען מיט זיינע בלינדע אויגען. „לעבען זאָלסטו אזוי, צי דאָס איז
הינדעל, דו לינגער איינער.“ נאָר ס'איז געווען ראָסעל-פֿלייש.
און ער האָט גענומען עסען דאָס פֿלייש.

פֿלוצלונג האָט ער אַריינגענומען אין מויל אַ שטיק, פֿון וואָס ער
האָט בשום אופן ניש געקענט קלוג ווערן. ס'לאָזט זיך ניש צושניידען,
ס'איז אַ ביין מיט דינע פֿלייש דערויף, און האָבענדיג אָבגענאַגט אין ווייט
דערפֿון, נעהמט ער אַרויס דאָס שטיק פֿון מויל און בעטראַכט עס. „ער
קען זיך האַלטען מיט זיין ביין, דער הונד!“ מורמעלט ער און געהט צו
דער טהיר, כּדי עס בעסער צו בעקוקען. ער דרעהט עס און קעהרט
עס עטליכע מאָל אום אויף אַלע זייטען. פֿלוצלינג לויפֿט ער צו צום בע-
מעל און זוכט די פֿלאַש מיט דעם אָבגעשניטענעם פֿינגער — די פֿלאַש
איז נעלם געוואָרען.

צאַכעאוס געהט אַריבער אין עסס-צימער. בלאַס ווי דער טויט מיט
אַ פֿערמאַרעמען פֿנים בלויבט ער שמעהן ביי דער טהיר, און הויך אויף'ן
קול, אזוי אז אַלע הערען עס, רופֿט ער זיך אָב צום קאָך: „זאָג אַקאַרשט,
פֿאַלי, איז דאָס ניש מיין פֿינגער?“

דערביי הויבט ער עפעס אויף אין דער הויך.
פֿאַלי ענטפֿערט ניש, ער הויבט אָבער אָן ביי זיין טיש אין זיך צו
לאַכען.

צאַכעאוס הויבט אויף עפעס אַן אַנדער זאָך אין דער הויך און זאָגט:
„און, פֿאַלי, איז דאָס ניש מיין נאָגעל, וואָס איז געווען אויף מיין פֿינג-
ער? וואָס זשע, מיינסט אַפֿנים איך דערקען איהם ניש?“

איצט זיינען אַלע מענער ביי די טישען געוואָרען אויפֿמערקזאַם אויף
צאַכעאוס'עם מאַדנע פֿראַגען און האָבען גענומען קוקען אויף איהם מיט
פֿערוואַנדערונג.

„וואָס איז דיר אַזוינס געשעהן?“ האָט איינער אַ פֿרעג געטהאָן.
„כ'האָב געפֿונען מיין פֿינגער, דעם אָבגעשניטענעם פֿינגער מיינעם
אין עסען.“ האָט צאַכעאוס ערקלעהרט. „ער האָט איהם אָבגעקאָכט, ער

האָט איהם מיר מיט מיין עסען געבראַכט. אָט האָט איהר אייך דעם נאָגעל."

דאָ האָט פּלוצלינג אויסגעבראַכען אַ ליארעמדיגער געלעכטער ביי אַלע מישע, און דער עולם האָט גענומען שרייען און ריידען אויף'ן קור. „וואָס זשע, ער האָט דיין אייגענעם פֿינגער אָבגעקאַכט און דיר איהם געגעבען צו עסען?" האָט איינער פֿון זיי געזאָגט. „ווי איך זעה, האָכט דו אָבגעביסען אַ שטיקעל דערפֿון, דו האָסט אָבגענאַגט איין זייט!" „איך זעה ניט גוט," האָט צאכעאוס געענטפֿערט, „כ'האָב ניט געד וואוסט, — — כ'האָב זיך ניט געריכט — —"

אָבער מיט אַמאָל האָקט ער אָב, קעהרט זיך אום צו דער מהיר און געהט אַרויס.

דער אייפֿזעהער האָט געמוזט זעהן, ס'זאָל ווערן רוהיג אין עסס-צימער. ער איז אויפֿגעשטאַנען האָט זיך געווענדט צום קאָך און געד זאָגט: „דו האָסט דעם פֿינגער געקאַכט אינאיינעם מיט די אַנדערע פֿלייש, פֿאַרי?"

„ניין," האָט פֿאָלי געענטפֿערט. „נאָט מיינער, ווי האָב איך עס דען געקענט זעהן? פֿאַר וואָס האַלט איהר מיך פֿאַרמ? איך האָב איהם אָבגעקאַכט פֿאַר זיך, אין אַ בעזונדערן קעסעל."

אָבער די געשיכטע מיט דעם געקאַכטען פֿינגער איז שוין דעם גאַנצען נאַכמיטאָג געווען אַ טהעמאַ פֿאַר דער באַנדע זיך צו אַמווירען. מען האָט זיך אַרומגעריסען און געלאַכט דעריבער אזוי ווי די פֿערריקטע, און פֿאָלי האָט נאָך קיינמאָל אזא זיעג ניט געהאַט.

אָבער צאכעאוס איז פֿערשוואונדען געוואָרען.

צאכעאוס איז אַרויס אין דער סטעפֿע. דאָס שלעכטע וועטער האָט נאָך אַלץ ניט נאַכגעלאָזען און ס'איז אין ערגעץ ניט געווען וואו זיך צו בעהאַלטען. צאכעאוס אָבער האָט געוואַנדערט ווייטער און ווייטער איבער דער סטעפֿע. ער האָט געמראָגען ווין קראַנקע האַנד אין דעם באַנד און האָט זי בעשיצט פֿון רעגען אזוי גוט ווי ער האָט נאָר געקענט; ווייטער איז ער געווען דורכגעגעצט פֿון אויבען ביז אַראָב.

און ער געהט אַלץ ווייטער אין ווייטער. אז עס הויבט אָן ווערן פֿינסטער, בלייבט ער שטעהן. ביים שוין פֿון אַ בליץ זעהט ער וויפֿיעל דער זיינער איז און דערנאָך קעהרט ער זיך אום אויף דעם זעלבען וועג וואָס ער איז געקומען. מיט שווערע, אויסגערעד-בענטע טריט געהט ער צווישען די זאַנגען, אָקוראַט ווי ער וואַלט די צייט און דעם וועג גענוי בערעכענט. אַרום אַכט אזויינער איז ער צוריק אויף דער פֿאַרם.

איצט איז שוין שטאַק פֿינסטער. ער הערט, אז דער עולם איז אַזונד פֿערזאַמעלט אין עסס-צימער ביים נאַכטמאָהל, און אז ער קוקט אַריין

דורך'ן פֿענסטער, מיינט ער, אז ער זעהט דאָרט פּאָליץ, און ס'דוכט זיך איהם אויס, אז ער איז זעהר שמאַק אויפֿגעלייגט.

ער געהט אַוועק פֿון הייז אין די שמאַלען, וואו ער שטילט זיך אַוועק ערגעץ אונטער אַ דעכעל און קוקט אַריין אין דעם חושך. די היישריקען שווייגען, אַלעס איז שטיל, נאָר דער רעגען הערט ניט אויף געהן און פֿון צייט צו צייט שניידט דורך אַ שוועבעל-פֿאַרביגער בליץ דעם סאַמע מיטען פֿון הימעל און פֿאַלט אַזונטער ערגעץ ווייט, העט ווייט אין דער סמעפע.

ענדליך הערט ער, אז די לייט געהען שוין אַרויס פֿון'ס נאַכטמאַהל און לויפֿען אַריבער מיט אימפעט אין די שלאָף-פלעצער, זיך סטאַרענדיג מיט אַלע מיטלען ניט נאָס צו ווערן. געדולדיג און איינגע'עקשן'ט וואָרט צאַכעאום אָב נאָך אַ שעה, דערנאָך געהט ער צו דער קיך.

ס איז נאָך ליכטיג אינעווייניג, ער זעהט אַ מאַן ביים אוווען, און ער געהט גאַנץ רוהיג אַריין.
„גוטען אָוונד!" זאָגט ער.

פּאָלי קוקט איהם אַ וויילע אָן ערשטוינט און ענדליך רופֿט ער זיך אָב :

„היינט ביינאכט קענסט דו שוין מעהר קיין עסען ניט קריגען."
צאַכעאום ענטפֿערט :

„וואָל זיין אזוי! אָבער טאָ גיב מיר כאָטש אַ שטיקעל זייף, פּאָלי. מיין העמד איז נעכטען ביינאכט אומריין געוואָרען, כ'מוז עס נאָך אַמאָל אויסוואַשען."

„ניט אין מיין וואַסער!" האָט דער קאָך געזאָגט.

„יא, נראָד אין דיין וואַסער. אַט שמעהט עס דאָ אין ווינקעל!"
„כ'ראָט דיר אָב דערפֿון."

„קריג איך זייף, צי ניט?" פֿרעגט צאַכעאום.

„כ'וועל דיר באַלד געבען זייף!" שרייט פּאָלי. „אַרויס פֿון דאַנעט!"
און צאַכעאום געהט אַרויס.

ער געהמט איינעם פֿון די וואַסער-בעקענס, מאַגנט איהם צו צום ווינקעל, אַקוראַט אונטער'ן פֿענסטער פֿון קיך און הויבט אָן אַרומצו-פּלוישקען מיט דער האַנד אין וואַסער. פּאָלי דערהערט עס און קומט אַרויס.

ער איז היינט גרויס און שטייף ביי זיך ווי קיינמאָל ניט פֿאַר דעם, און ער לאָזט זיך געהן מיט אויסגעשמרעקטע אַרעמס ענטשלאָסען אין צאָרנדיג גלייך אויף צאַכעאום'ן.

„וואָס מהוסט דו דאָ?" פֿרעגט ער.

צאַכעאום ענטפֿערט : „גאָרנישט. כ'וואַש מיין העמד."

„אין מיין וואַסער?"

„פֿערשטעהט זיך!“

דער קאך געהט צו נעהנטער, בויגט זיך אָן איבער'ן וואַסער-בע-קען, כדי זיך צו איבערצייגען, צי איז דאָס מאַקי זיינער, און ער זוכט דאָס העמד אין וואַסער.

אין דער רגע ציהט צאָכעאוס אַרויס זיין רעוואָלווער פֿון אינטער דעם באַנד, וואָס ער טראָגט אַרום זיין פֿערוואַנדעמער האַנד, שמעלט איהם אָן פונקט אַנטקעגען פּאָלי'ס אויער און טהוט אַ דריק. אַ שוואַכער שאָס האָט אָבגעקלונגען אין דער נאַסער נאַכט.

V.

אַ צאָכעאוס איז שפּעט ביינאַכט אַריינגעקומען אין דעם שלאָף-שמאַל, האָבען זיך אַ פּאָר פֿון זיינע קאַמעראַדען אויפֿגעכאַפט און איהם געפֿרעגט, וואָס ער האָט אַזוינס געטהאָן אויף דרויסען. צאָכעאוס האָט געענטפֿערט: „נאָרנישט. כ'האַב דערשאָסען פּאָלי'ן.“ די קאַמעראַדען האָבען זיך אויפֿגעזעצט אויף די עלענבויען, כדי בעסער צו הערען.

„די האָסט איהם דערשאָסען?“

„יאָ!“

„דאָס הייסט אַביסעל אַ מיינועל! וואו האָסט דו איהם געטראָפֿען?“
„אין קאַפּ. כ'האַב איהם געשאָסען דורך'ן אויער, די קויל איז אַרויף אויבען.“

„נאַ, צום מיינועל! וואו זשע האָסט דו איהם בעגראָבען?“

„אין דער סטעפּע, צו מערב-זייט צו. כ'האַב איהם מיטגעגעבען די צייטונג אין די הענד.“

„האָסט עס ווירקליך געטהאָן?“

דאָס זאָגענדיג האָבען זיך די קאַמעראַדען צוריקגעלייגט, אום וויי-טער צו שלאָפֿען.

אין אַ וויילע אַרום האָט נאָך איינער פֿון זיי אַ פֿרעג געטהאָן:
„וואָס זשע, ער איז גלייך געשמאַרבען?“

„יאָ,“ האָט געענטפֿערט צאָכעאוס, „כמעט גלייך אויף'ן שמעל. די קויל איז איהם דורכגעלאָפֿען דורך'ן מוח.“

„יאָ, דאָס איז דער בעסטער שאָס,“ זאָגט דער קאַמעראַד. „געהט זי דורך דורך'ן מוח, איז דאָס דער מויט.“

און דאָן ווערט רוהיג אין שמאַל, און אלע שלאָפֿען — — —
דער אויפֿזעהער האָט בעשטימט אָן אַנדער קאָך, איינעם פֿון די העלפֿער, וועלכער איז זינט דעם פֿריהלינג געווען אויף דער לעהרע ביי פּאָלי'ן; דער דאָזיגער איז איצט דערהויבען געוואָרען און ס'האָט איהם

שמאָרק הנאה געטהאָן, וואָס זיין אויבער-האַר איז ערמאָרדעט געוואָרען, און אלעס איז זיך גענאָנגען זיין געוועהנליכען ריהרעוודיגען גאַנג ביו ענדע זימער. מען האָט שוין מעהר ניט גערעדט מכח פּאָליס סוף, דער אָרעמער שייועל איז געווען טויט, ער איז געלעגען בעגראָבען ער-געץ-וואו אין דעם זויצענפֿעלד, וואו די זאַנגען זיינען געווען אויסגערי-סען; ס'איז געווען אַ פֿערפֿאַלענע זאַך.

אַז דער אָקטאַבער איז אָנגעקומען, זיינען די אַרבייטער פֿון בילי-באָרי אַוועק אין דער נעכסטער שטאָרט, כדי דאָרט זיך אָבצוגעזעגענען ביי אַ גלעזעל משקה און דערנאָך אַוועקגעהן יעדער אין אַן אַנדער ריכטונג. אין דעם מאָמענט זיינען זיי זיך אַלע געווען בעסערע פֿריינד איידער ווען עס איז פֿריהער, און זיי האָבען זיך אַרומגענומען אין גע-דאַנקט איינע די אַנדערע, און זיי האָבען געמיינט עהרליך דאָס וואָס זיי האָבען זיך איינע די אַנדערע געזאָגט.

„וואוהין געהסט דו, צאַכעאום?“

„כ'געה אַביסעל ווייטער צו מערב צו,“ האָט צאַכעאום געענטפֿערט. „פֿילייכט קיין ווייאָמינג. אָבער אויף ווינטער געה איך ווידער אין וואַלד אַרײַן האַלץ האַקען.“

„דאַן וועלען מיר זיך דאָרט טרעפֿען. צום ווידערזעהן, צאַכעאום!
גליקליכע ריזע!“

און די קאַמעראַדען לאָזען זיך אַוועק איי אַלע ריכטונגען אין דעם גרויסען יענקי-לאַנד. צאַכעאום געהט קיין ווייאָמינג. און די סטעפֿע ליגט אַזוי ווי אַן אונענדליכער ים, אויף וועלכען די אָקטאַבער-זונן וואַרפֿט איהרע לאַנגע שטראַהלען, וואָס זעהען אויס ווי בליצענדע שפּיזלען.

אויף'ן ים ביי ניו-פאונדלאנד.

.....

אָנאט איין מאָנאט אויס זיינען מיר געלעגען אויף'ן ים און האָבען געכאַפּט פֿיש. דער זומער און דער ווינטער זיינען געקומען און אוועקגעגאַנגען, און מיר זיינען נאָך אלץ גע- לעגען אויף'ן זעלבנען אָרט, אין מיטען ים, ביים גרענעץ פֿון די צוויי ערד-טהיילען: אייראָפּא און אַמעריקאַ. פֿיער ביז פֿינף מאָל אַ יאָהר פֿלעגען מיר צופּאָהרען צו מיקעלאָן, כדי דאָרט צו פֿערקויפֿען אונזערע פֿיש און אָננעהמען פּראָוויאַנט. דערנאָך פֿלעגען מיר ווידער אַרויספּאָהרען אויף'ן מיטען ים, זיך פֿערטאַנקערן אויף'ן זעל- ביגען אָרט און כאַפּען פֿיש — און צופּאָהרען קיין מיקעלאָן, כדי פֿון דאָס ניי אויסלאָרען אונזער סחורה. איך בין קיינמאַל נישט אַראָב אין שטאָדט, אויף דער יבשה. צו וואָס האָט עס מיר דען געטויגט? מען האָט געזעהן זעהר ווייניג מענשען דאָרט אויף יענעם וועלט-טהייל, וועל- כער איז געווען בעוואוינט בלויז זון עמליכע פֿישער און שיפּס-הענדלער. אונזער שיף איז געווען אַ רוס, וואָס האט געטראָגען דעם נאָמען „קאָנגאָ“, אַן אמת'ער רוס, אַן אלטע באַרקע, וועלכע האָט נאָך אויף די זייטען געהאַט האַלב-פֿערדעקטע טהירען פֿון איהרע אַמאָליגע יונגע יאָהרען. אַכט מאָן זיינען מיר געווען אויף'ן שיף: צוויי האַלענדער און איין פֿראַנצויז, צוויי רוסישע און איך; די איבעריגע זיינען געווען נעגער. דער „קאָנגאָ“ האָט געהאַט פֿיער קליינע שיפּלאַך. אויף זיי פֿלעגען מיר אַרויספּאָהרען אין דער פֿריה און אַריינציהען אונזערע נעצען, זומער- צייט אַרום דריי אַזויגער, ווינטער בעגינען צו טאָג; און אין אָווענד פֿלע- גען מיר זיי ווידער אויסלייגען, שמענדיג אויף'ן זעלבנען אָרט, נישט ווייט פֿון דעם פּלאַץ, וואו דער „קאָנגאָ“ איז געשטאַנען. איין טאָג איז אַריבער ווי דער אַנדערער, מיר זיינען תמיד געווען אויף איין אָרט. אונזער לעבען האָט נישט געהאַט קיין שום אָבוועקסלונג; מיר האָבען אפילו נישט געוואוסט, צי ס'איז זונטאָג צי מאָנטאָג. די איינ- ציגע זאַך, מיט וואָס מיר האָבען זיך אונטערשיידעט פֿון די אַנדערע ניו-פּאָונדלענדישע פֿישער, איז געווען דאָס אונגעווענהליכע, וואָס אונזער קאַפיטאַן האָט געהאַט זיין פֿרוי מיט זיך אויף'ן שיף. אָט די פֿרוי איז געווען אַ יונגע אָבער זעהר מיאוס'ע בעשעפֿעניש מיט גאַנצע בערג קרעצלאַך און בראָדיעווקעס אויף די הענד און שרעקליך מאָגער און זעהר קליין אין וואוקס.

מיר האָבען זי געזעהן יעדען פֿריהמאָרנען, ווען מיר פֿלעגען אַרונד-
טערגעהן פֿון שיף; זי איז דאָן נאָר וואָס געהאט אויפֿגעשטאַנען, איז
געווען שלעפֿעריג און זעהר מיאוס אָנגעטהאָן. זי האָט זיך געקענט
אַנידערזעצן גראָד אַנטקעגען אונז און — ניין, ס'לאָזט זיך ווירקליך ניט
דערזעהלען. נאָר כאָטש זי איז געווען אַזוי אומריין און האָט מיט אונז
כמעט קיינמאָל קיין וואָרט ניט אויסגערעדט, האָבען מיר זי דאָך לייעב
געהאַט, יעדער איינער אויף זיין אופן, און קיינער פֿון אונז וואָלט ניט
געקענט אויסקומען אָהן איהר. מיט אַזוי ווייניג האָבען מיר זיך סוף כל
סוף בענוגענט.

מיר זיינען ניט געווען קיין מאַטראָוען, נאָר פֿישער. אַ מאַטראָו
פֿאַהרט אַלץ ווייטער און ווייטער, קומט צו ערגעץ-וואו און ענדיגט אַמאָל
זיין רייזע, ווי לאַנג זי זאָל ניט געוועהרען; אָבער מיר, מיר זיינען געד-
לעגען שטיל, אייביג און אימער שטיל, מיט אַלע אונזערע אַנקערס אויף'ן
ים. ס'איז אַזוי ווייט אַוועק, אַז מיר האָבען זיך סוף כל סוף שוין כמעט
נאָר ניט געקענט דערמאָנען, ווי די יבשה זעהט אויס. מיר האָבען זיך
זעהר שטאַרק פֿערענדערט. דאָס אייביגע ליגען אויף אַן אָרט האָט אונז
מאָדנע תּס'עוואַמע, ווירקליך גאַנץ תּס'עוואַמע געמאַכט. מיר האָבען קיין
אַנדער זאָך ניט געזעהן, אַחוץ נעבעל און ים, און קיין אַנדער זאָך ניט
געהערט, אויסער ווינד און שמורס פֿון אייבען און אונטען; מיר האָבען
זיך מיט קיין שום זאָך ניט אינטערעסירט און אויפֿגעהערט צו דיינען
וועגען וואָס עס איז. נאָך וואָס האָבען מיר דען געראַפֿט דיינקען? אונד-
זער שמענדיגע בעשעפֿטיגונג מיט פֿיש האָט אונז אַליין געמאַכט פֿאַר
פֿיש, פֿאַר מאָדנע, פֿליישיגע ים-חיות, וועלכע זיינען אַרומגעקראַכען אויף
אַ שיף און האָבען גערעדט אַן אייגענע, בלויז פֿאַר אונז אַליין פֿער-
שמענדיגע שפּראַך.

מיר האָבען אייך ניט געלייענט, קיין זאָך האָבען מיר נישט געד-
לייענט. קיין בריווע האָבען צו אונז דאָ אויף'ן מיטען ים ניט געקענט
אַנקומען, און אַחוץ דעם האָט דער שאַרפֿער נעבעל, וועלכען מיר
פֿלעגען איינזויגען, אונזער טעגליכע בעשעפֿטיגונג מיט רויהע פֿיש, אונד-
זער שמענדיגע זיין אויף'ן ים — דאָס אַלעס האָט אָבגעטוימעט אין
אונז די גאַנצע לעבענס-פֿרייד אונזערע.

מיר האָבען געגעסען, געאַרכייט און געשאַפֿען. דער איינציגער פֿון
אונז, וועלכער האָט ניט אין גאַנצען פֿערקאַרען דעם קאָפּ און האָט נאָך
ווי עס איז גענומען אַן אַנטהייל אין לעכען, איז געווען דער פֿראַנצויז.
איינמאָל האָט ער מיך אויף'ן שיף אָבגערופֿען אַן אַ זייט און מיט אַן
ערנסטען מאָן געפֿרעגט:

„ווי מיינסטו דו, אין דערהיים איז איצט אַ מלחמה?“

אַזוי גלייכנולטיג זיינען מיר געוואָרען צו אַלצדינג, אַז מיר האָבען
כמעט מעהר ניט גערעדט איינע מיט די אַנדערע. מיר האָבען צו גוט

געוואוסט, וואָס פֿאַר אַן ענטפֿער ס'וועט קומען אויף יעטוועדער פֿראַגע, און אַחוץ דעם איז געווען נאָך אַ צרה, דאָס וואָס ס'פֿלעגט אונז אָפֿט אַנקומען מיט גרויס מיה, זיך צו פֿערשטעהן; איינע די אַנדערע. וואָס האָט עס געהאַלפֿען וואָס די אָפֿיציעלע שפּראַך פֿון שוף איז געווען ענגליש! די האַלענדער אזוי גוט ווי דער פֿראַנצויז זיינען געווען צו שמומפיג און צו איינגעשפּאַרמ, זי צו לערנען, און אַז די רוסען אפילו האָבען געוואָלט זאָגען עפעס אַ לענגערע זאַך, פֿלעגען זיי מיט פֿערדרום אַריבערגעהן אין זייער אייגענעם לשון, הקיצור, מיר זיינען אין יעדען פרט געווען הילפֿלאָז און פֿערלאָזען.

נאָר צייטענוויי, ווען מיר פֿלעגען אזוי זיצען און אַרויסציהען אונד-זרע נעצען פֿון ים, פֿלעגט פֿערבייפֿאַהרען אַן עמיגראַנטען-שוף, אַ געוואַלדיגער, שאַטענדיגער ריען, וועלכער פֿלעגט אַ פֿיף טהאָן און טאַקי אין דעמועלבען אייגענבליק פֿערשווינדען אין נעבער. אָט די געוואַלדיגע שדים, וועלכע פֿלעגען זיך ווייזען אויף אַ רגע און דאַן צוריק געלס יוערן, פֿלעגען אויף אונז מאַכען אַ ניט-פֿרייליכען איינדרק, אַז ס'איז געווען פֿינסטער, בעת דאָס שוף פֿלעגט פֿערבייגעהן, און די לעמפּלאַך אַרום און אַרום דער גרויסער געביידע האָבען אונז עפֿעס אזוי ווי אַנגעקוקט מיט קיילעכדיגע, פֿייערדיגע אויגען, פֿלעגען מיר אָפֿט פֿון שרעק אין פֿערוואַנדערונג אַ-ויסלאָזען אַ געשריי. אין אַ שטילען וועטער פֿלעגט דער לופֿט-דרוק פֿון דעם זייענען שד דערנרייכען ביז צו אונז, און אונד-זערע שיפֿלאַך פֿלעגען זיך דערנאָך, אַז דאָס שוף איז פֿערביי, אַ היבשע וויילע אַרומוויגען אויף די שווערע צורודערטע כוואַליעס.

ס'פֿלעגט אויך פֿאַרקומען, ווען דאָס וועטער איז געווען אַביסעל קלאַהר, אַז מיין שיפֿס-קאָמעראַד וואָן טאַצעל, וועלכער האָט געהאַט אַ גוטע ראיה, האָט פֿון ווייטען געקענט דערזעהן; אַ זעגעל-שוף; אָבער זיי פֿלעגען קיינמאַל ניט צוקומען אזוי נאָהענט צו אונז, אַז מיר זאָלען קענען זעהן אַ לעבעדיגען נפש אויף זיי. מיר האָבען קיינמאַל קיין אַנדערע מענשען ניט געזעהן אַחוץ אונזערע אייגענע: אַ קאָך, אַכט פֿישער און דעם האַלב-געלעהמטען קאַפיטאַן מיט זיין פֿרוי.

מערקווירדיגע געמיטהס-שטימונגען האָבען צייטענוויי געקענט אַרויסגערופֿען ווערן ביי אונז, בשעת מיר פֿלעגען זיצען אין די שיפֿלאַך און מיט אלע כוחות ציהען די שנורען און זיי כמעט נישט קענען אַרויס-קריגען פֿון וואַסער: עפעס פֿלעגט זיך אונז דעמאָלט אָבדוכטען, אַז טיעף טיעף אונטען זיינען פֿאַרהאַן פֿערבאַרגענע הענד, וואָס האַלטען פֿעסט צו אונזערע נעצען. מיט קלאַפענדע צייהנער און איינפֿאַך פֿערייקט פֿאַר פּחד פֿלעגען מיר שרייען איינע צו די אַנדערע. מיר פֿלעגען פֿערגעסען וואו מיר זיינען און וואָס מיר טהוען, מיר פֿלעגען ווערן מורא'דיג אויפֿ-גערעגט דורך דעם דאָזיגען קאַמפֿף מיט די אַוניזכטבאַרע מעכטע פֿון

דער טיעפעניש פֿון ים, וועלכע האָבען בשום אופן ניט געוואָלט אָבלאָ-
זען, וואָס זיי האָבען איינמאָל געפּאָקט אין די הענד.

אַז איינער פֿון די פֿישער פֿלעגט קריגען אזאַ מין אָנפֿאַל, האָט מען
ביי אונז געזאָגט, אַז ער בעט זיך אויס אַ „גוטען וועטער“, מחמת מיר
האָבען געמיינט, דער נעבעל איז שולדיג אין דעם. צייטענווייז, בעת מיר
זיינען געזעסען אין געטרונקען, איז אונז אויך פֿאַרגעקומען, אַזוי ווי
וואונדערליכע, פֿאַנטאַסטישע ברואים וואָלמען אַרונטערגעקוקט צו אונז
פֿון דעם נעבעל אויפֿ'ן ים, וואָלמען אונז צוגעשאַקעלט מיט זייערע גרויסע,
בעוואַקסענע קעפּ און דערנאָך פֿערשווינדען. און צופֿלאַסענע, משוגע'נע
געשמאַלטען האָבען אַרומגעשוועבט אין דעם ווייסען רויך, גרויס ווי די
בערג; זיי האָבען געפֿלאַסען אַהין און אַהער, וואו דער ווינד האָט זיי
געטראָגען, שוועבענדיג אין שווערע טריט פֿון מערב צו מזרח; זיי האָר-
בען זיך געקאַממעט אין דער לופֿטען מיט זייערע טומאַנע גליעדער און
אַן אונגעהייער גרויסע מאַנטלען, וועלכע האָבען זיי נאָכגעפֿלאַמעט.

וואָן טאַצעל און איך האָבען איינמאָל געזעהן אַ סצענע, ביי וועל-
כער מיר זיינען שיער ניט פֿערגליווערט געוואָרען פֿון שרעק: ס'איז גע-
ווען אַ פֿינסמערער אַווענד, ווען מיר האָבען אויסגעלייגט אונזערע נעצען;
מיר האָבען געזעהן אַ מאַן, וועלכער האָט זיך געשאַקעלט אַרויף און
אַראָב אין דער לופֿטען, דער גאַנצער קאַפּ זיינער איז געווען הוילע
פֿלאַמען, ער האָט געבלאַזען ווי אַ שטורם-ווינד, מיר האָבען עס ביידע
געהערט. אין אַ ווילע אַרום איז דורכגעלאָפֿען אַ שיף פֿערכיי אונז; מיר
האָבען דערלאַנגט אַ געשריי, בעת דאָס שיף האָט אַ פֿייף געטהאָן; דער-
נאָך איז עס פֿערשוואונדען...

אַבער פֿאַרמיטאַג, ווען מיר פֿלעגען אַרויסציהען אונזערע נעצען פֿון
ים און צוריקקומען מיט די פֿול-געלאָדענע שיפֿלאַך אויף דעם „קאַנגאַ“,
האָט אונז דער גוטער פֿאַנג און די צופֿרידענהייט, וואָס מיר האָבען אָב-
געטהאָן די ערנסטע אַרבייט פֿאַר דיווען טאָג, אַפֿט געמאַכט גאָר אויף
אַן אַנדער אופן משוגע און אויפֿגערעגט: אַזוי פֿלעגט עס אַפֿטמאָל טרע-
פֿען, אַז מיר פֿלעגען האָבען אַ גאַנץ אוננאַטירליכען פֿערגניגען צו מיס-
האַנדלען די פֿיש, גאַנץ איינפֿאַך מיסהאַנדלען אונזערע אייגענע פֿיש.
דער עיקר זיינען די ביידע רוסען געווען פֿעריקט אין דעם. זיי פֿלעגען
אַנגעהמען די גרויסע פֿיש ביי די קעפּ, אַריינרוקען די פֿינגער אין די
ווייכע אויגען זייערע און זיי האַלטען אַזוי אין דער הייך, און בעת מעשה
פֿלעגען זיי קוקען אויף זיי און לאַכען מיט אַ מאַדנעם געלעכטער.
איינמאָל האָב איך בעמערקט, ווי איינער פֿון די רוסען האָט איינ-
געביסען אין אַ רויהען פֿיש, אַריינגעזעצט די צייהן טיעף אין איהם און
איהם אַזוי געהאַלטען אַן ערך צוויי מינוט צייט, פֿערמאַכענדיג בעת
מעשה די אויגען.

אַמ די פֿעסטע טויטע פֿיש האָבען איבערהויפט זעהר שטאַרק גע-
וירקט אויף אונז אַלעמען; מיר פֿלעגען זיך צוקאָכען, ווען מיר פֿלעגען
אויפֿפֿענען די גלאַטע לייבער זייערע; לעבעדיגערהייט פֿלעגען מיר זיי
אויפֿשניידען דעם גאַנצען בויך, אַ לאַנגע צייט ראַיען מיט די הענד ביי
זיי אין די געדערס און זיך אויסשמירען מיט זייער בלוט, כאַמט ס'איז
גאָר ניט נייטיג געווען.

דער פֿראַנצויז האָמ זיך שטענדיג צוריקגעהאַלטען פֿון די דאָזיגע
טהיערישע תּאוות; דערפֿאַר אָבער איז ער פשוט משוגע געוואָרען פֿאַר
דעם קאַפיטאַן'ס פֿרוי. אזוי שטאַרק איז זיין ליידענשאַפֿט געווען, אַז ער
האַט זיך ניט געקענט בעהאַלטען דערמיט. ער האָט עס אינו אַלעמען
גאַנץ אָפֿען געזאָגט, „כ'ליעב זי, יאָ, זאָל מיר גאָט אזוי העלפֿען ווי ליעב
איך האָב זי!“ פֿלעגט ער זאָגען עטליכע מאַל אין טאָג.

איינער פֿון די נעגערס, וועמען מיר פֿלעגען רופֿען „דאָקטאָר“, ווייל
ער האָט אַמאַל אין דער יוגענד שטודירט אַביסעל מעדיצין, איז אויך
געווען שטאַרק פֿערליעבט אין איהר. איך וואָרט איהם דעמאַלט, בעת
ער האָט עס מיר דערצעהלט, נאָר אויס אייפֿערזוכט אליין געקענט דער-
שלאָגען אויף טויט. וואָרים אויך מיר איז עס ניט בעסער געגאַנגען.

אָבער זי אליין איז אַרומגעגאַנגען מאַגער און דום און שרעקליך
שמוציג און האָט גאָרנישט בעמערקט פֿון דעם אַלעמען. זי האָט אפילו
אין אונזער זייט ניט אַ קוק געטהאָן. איינמאַל האָב איך געזאָגט עפעס
צו כּהאַן אויבען אויף'ן פֿאַרדעק, וואו זי איז גראָד געזעסען אויף איהר
ביינקעל און געקוקט סתּם אין דער וועלט אַרײַן. מיט אַמאַל האָב איך
זיך פֿערשעפעט אין אַ שטריק און בין שיער ניט אומגעפֿאַלען. דאָס
האַט מיר אזוי שטאַרק פֿערדראַסען, אַז איך האָב זיך אומגעדערעהט און
דעם דאָזיגען שטריק גאַנץ נאַריש אָנגעקוקט, אָנשטאַט צו געהן ווייטער
מיין וועג, און איך האָב בפּירוש געמוזט אויסזעהן זעהר לעבערליך דער-
ביי. פֿאַרוואָס זשע האָט זי זיך ניט צולאַכט? און נאָך וואָס האָט זי די
גאַנצע צייט געקוקט אויף מיר, אויב ניט צו לאַכען? זי האָט קיין שום
פֿערלאַנג ניט געהאַט צו קיין זאַך; ס'האַט זיך קיין שום מינע ניט גע-
וויזען אויף איהר געזיכט.

„זי וועט אזוי פֿערפֿוילט ווערן לעבעדיגערהייט!“ האָט וואָן טאַצעל
אין זיין פֿערריקטער שפּראַך געזאָגט; „ווייס גאָט, זי וועט פֿערפֿוילט
ווערען!“

און דאָך וואָלט קיינער פֿון אונז פֿאַר קיין זאַך אין דער וועלט ניט
געוואָלט לויז ווערן פֿון איהר...

אַז די פֿיש זיינען געווען „צורעכט געמאַכט“ און די נעצען ווידער
אויסגעלייגט, איז די אַרבייט אונזערע פֿאַר'ן טאָג פֿאַרטיג געווען, און
מיר האָבען פֿערבראַכט אַ שעה אָדער צוויי ביים עסען און רויכערן טאַ-
באַק. און דערנאָך פֿלעגען מיר אַרונטערגעהן אין די קאָיטע שלאָפֿען.

אז מיר זיינען ניט געווען צו מיער, האָבען מיר אָפּטמאָל געקענט
אַביסעל פּלוידערן איינע מיט די אַנדערע און זאָגן זיך דערצעהלען
אַלערליי געשיכטען, אַלעס אין אַ פֿערדאָרבענער און אונפֿאַלמאָמענער
שפּראַך, פֿול מיט קללות און מיט מיאוס'ע ווערטער... דער פֿראַנצויז
פֿלעגט דערצעהלען אַ מעשה מיט אַ מאַן, וואָס „האַט ניט געקענט אַ
קיק טהאַן אויף אַ פֿרוי, ער זאָל זי ניט בעגעהרען“, און אָט די מעשה
האַט ער שוין שעהנע עטליכע מאָל דערצעהלט, אַלץ מיט דעם זעלבן
ערפֿאַלג. די רויסען זיינען געווען שטאַרק ענמיציקט דערפֿון און זיי האָ-
בען געלאַכט אָהן אויפֿהער, בעת ער האָט עס דערצעהלט. זייער פֿרייד
איבער די אויסגעלאַסענע געשיכטע איז געווען אזוי אויפֿריכטיג ווי ביי
קינדער. זיי פֿלעגען פֿערקרימען דעם מויל און זיך אַרומוואַרפֿען פֿון
אויפֿרעגונג אין די בעלאַך אַהין און אַהער. „נאַ, און דאַן?“ האָבען
זיי געזאַלטען אין איין פֿרעגען. „וואָס איז ווייטער געווען?“ און דאָך
האַבען זיי געוואוסט אָקוראַט ווי מיר אַלע, ווי אזוי אַלעס איז צו-
געגאַנגען.

וואָן טאַצעל ווידער איז קיינמאָל ניט געווען אזוי גליקליך, ווען ער
האַט דערצעהלט זיין געשיכטע; זעלטען ווען מיר האָבען זי געקענט
אויסהערן. מיר האָבען איהם אזוי שלעכט פֿערשמאַנען, ער האָט געקענט
אזוי ווייניג ענגליש, און דערצו האָט ער נאָך פֿערדרעהט דאָס ביסעלע,
וואָס ער האָט געקענט אויך. אז ער האָט געוואַלט עפעס זאָגען און איז
פּלוצלינג געבליבען שטעקען אין מיטען, האָט ער זיך אומגעקוקט צו
אונז אַלעמען מיט זיין פֿערצווייפֿעלטען פנים און האָט ניט געוואוסט ווי
אזוי אַרויסצוקריכען. ס'איז ווירקליך געווען אַ רחמנות אויף איהם.

וואָן טאַצעל איז געווען דער עלטסטער פֿון די האַלענדער, אַן אַלט
פֿערד, טויבליך, אָבער אזוי אַ גאַנץ נומער און פֿריינדליכער מענש. ער
האַט שמענדיג געטראָגען שטיקער וואַטע אין די אויערן, זומער און וויי-
טער, גרויסע שטיקער וואַטע, וועלכע זיינען פֿון אַלטקייט און אימרייני-
קייט געווען גאַנץ געל. ער האָט געהאַט אַן אויסערגעווענהליך אומגע-
לומפערטע געשמאַלט. דער ים האָט איהם געמאַכט פֿאַר אַ קליין קינד
און ער האָט ניט געקענט בעגרייפֿען קיין שום זאַך, וואָס איז געווען
אַביסעל ווייטער פֿון זיין שפיץ נאָז. ליגענדיג אין זיין בעטעל, פֿלעגט
ער רויכערן זיין שטאַרקען טאַבאַק, האַלטען אין איין שפייען, און ער
פֿלעגט כּסדר אָנפֿאַנגען זיין ערצעהלונג אויף אזאַ מין אופן:

„ס'איז געווען אמאָל אַווענד-צייט אין אמסטערדאַם,“ האָט ער גע-
זאָגט, „ס'איז געווען אַן אַינער אין אמסטערדאַם. כ'האַב גראַד דעמאָלט
זיך אָנגעבעטען אויף עטליכע טעג, און עס איז געווען מיין לעצטער
אַווענד אויף דער יבשה. כ'קען זיך ניט דערמאָנען, וויפֿיעל אַ זייגער
ס איז געווען, נאָר ס'איז שוין געווען זעהר שפּעט,“ האָט וואָן טאַצעל

געזאָגט. „איך בין נאָר וואָס געווען אַרויסגעקומען פֿון אַ ביערהויז און האָב זיך געלאָזט געהן צום שיף, פֿאַלט מיר איין. צוערשט פֿערקאַמט שײַן די הויזען מיינע. כ'קען זיך נאָך דערמאָנען, אז איך האָב געמאַכט צוויי קנייטשען אויף יעדע הויז. אָבער נאָך אַלעמען בין איך געווען אזוי שכור, אז איך בין בשעת'ן פֿערקאַמטשען די הויזען געפֿאַלען אויף די קניע. דאָן האָב איך זיך אויפֿגעהויבען און בין צוגעגאַנגען ביז צו דער לעאָפֿאַלד-גאַס, מיט אַמאַל האָט פֿאַסירט עפעס—עפעס, וואָס האָט מיך אַ פֿאַק געטהאָן, מחמת איך בין שוין מעהר ניט שכור געווען, בעת איך האָב זי דערוועהן; זי איז געווען גאַנץ נאָהענט הינטער מיר אין מיטען גאַס—איהר קענט מיר גלויבען צי ניט, נאָר ס'איז געווען אַ דאַמע.“

דער אַלטער נאָר זעצט זיך אויף אין זיין בעטעל און קוקט אונז אָן. „אַ פֿיינע דאַמע!“ זאָגט ער. און ווייטער געהט עס ניט, זיין ענגליש גרייכט ניט ווייטער, ער קומט ניט פֿון פֿלעק.

„וואָס זשע, טאַקי אָן אמת'ע דאַמע איז דיר נאָכגעגאַנגען אויף די גאַסען פֿון אַמסטערדאַם?“ פֿרעגט דער „דאָקטאָר“, צושאַקלענדיג מיט'ן קאָפּ פֿון זיין בעזעל.

„יא, אַ דאַמע!“ זאָגט ער ענטזיקט און אַ געלעכטער צוגיסט זיך איהם איבערן גאַנצען געזיכט. דערביי צוקאַכט ער זיך אזוי שטאַרק, אז ער ווידערהאַלט עס אַ פֿאַר מאָל, און מיר ווערען אלע שיער ניט צופֿלאַצט פֿון געלעכטער. ער פֿרואווט ווייטער דערצעהלען, נאָר ער בלויבט ווידער שטעקען אין מיטען; ס'איז איהם ניט מעגליך, צו קומען אַ טריט ווייטער. ער מוזשטעט זיך אָב דעם אַלטען מוח זיינעם, שמרענגט זיך מורא'דיג אָן, צו געפֿינען אַ וואָרט, וואָס זאָל אונז קענען קלאָהר מאַכען דעם עסק; אָבער ער שווייגט שמיל ווי אַ קאַטינקע. עפעס ווילט זיך איהם אזוי שטאַרק, זיך אייסריידען גראָד איבער דעם דאָזיגען ענין; און פֿלוצלינג, ווען ער ווערט אין גאַנצען איבערוועלטיגט פֿון דער ער-אינערוינג מכת דער דאָזיגער דאַמע, און אויס פֿערצווייפֿלונג וואָס ער קען זיך ניט אויסדריקען, דערלאַנגט זיך אַ גאַס אַרויס פֿון איהם אַ גרויסער שמראָם מיט וואונדערליכע ווערטער אין זיין אייגענער שפּראַך, וואָס קיין איינציגער פֿון אונז קען ניט פֿערשמעהן, אַחוץ זיין לאַנדסמאַן, וועלכער ליגט און כֿראַפֿעט דאָרט אין'ס אַנדערן בעטעל.

דאָס איז געווען וואָן טאַצעל'ס געשיכטע, די איינציגע, וואָס ער האָט געקענט, און וועלכע האָט זיך תּמיר דאָ געענדיגט. מיר האָבען זי אויפֿיעל מאָל געהערט. זי האָט זיך כּסדר אָנגעפֿאַנגען אויף דעם זעל-בען אופן מיט דעם אַזענען אין אַמסטערדאַם. ס'איז געווען אַ גלויבליכע מעשה, און קיינער פֿון אונז האָט ניט געצווייפֿעלט דערין.

דערנאָך זיינען מיר געלעגען אַ ווילע און זיך פֿערטראַכט מכת די דאָזיגע ערצעהלונגען, בעת ווען דער ים אויף דרויסען האָט געליארמט,

דער לאַמפּ האָט זיך אַרומגעוואַרפֿען אַהין און אַהער אין זיין מעשענעם
רינג און די וואַך-לייט מיט זייערע הילצערנע שיד האָבען אונז אויבען
געקלאַפט איבער'ן קאַפּ. דאָן איז געקומען די נאַכט...

נאָר צייטענווייז פֿלעג איך זיך אויפֿכאַפֿען אַרום האַלבע נאַכט,
האַלב דערשטיקט פֿון דער שווערער לופֿט פֿון אַט דעם גאַנצען פּאַק
מענשענפֿלייש, וואָס האָט זיך געקאַטשעט אין ווילדע חלומות און אַראָב-
געשאַרט די קאָלדרעם פֿון זיך. דער לאַמפּ האָט אַראָבגעשיינט אויף די
אומגעלומפערטע קערפּער אין די גראַע וואַלענע העמדער. די רוסען מיט
זייערע פּאַר לאַנגע בערד האָבען אויסגעזעהן ווי שלאָפֿענדע ים-הינט,
און זייערע דיקע, נאַקעמע פֿיס האָבען אויסגעקוקט זיי גרויסע לאַנגע
האַנד-שוה.

פֿון יעדען בעטעל האָבען זיך געלאָזט הערען קרעכצען און האַלבע
ווערטער; די נעגער זיינען געלעגען און האָבען אויסגעשטשירעט זייערע
ווייסע צייהנער און גערעדט הויך אויף'ן קול, אָנגערופֿען אַ נאַמען און
אָנגעבלאָזען די שוואַרצע באַזען זייערע.

פֿון'ם בעטעל פֿון דעם יונגען האַלענדער האָט מען אַלע ווילע
געקענט הערען מיט אַ לאַכענדיגען ניגון דעמוזעלבען נאַמען, און צווישען
דעם אַ כראַפּעריי און אַ שטילען געוויין — דעם נאַמען פֿון דעם קאַ-
פיטאַן'ס פֿרוי. אַלע האָבען זיך בעשעפֿטיגט מיט איהר, אַט די מיאוס'ע
חיות האָבען זאָגאַר אין שלאָף גערעדט פֿון איהר, יעדער איינער אין זיין
שפּראַך. זיי זיינען געלעגען און געכראַפּעט מיט פֿערמאַכטע אויגען און
האַבען אַרויסגעבורטשעט די אינפֿערשעהמטעסמע ווערטער, און געשמוי-
כעלט און די צונג אַרויסגעשטעקט. נאָר וואָן טאַצעל איז זיך געשלאָפֿען
רוהיג, געזונד און פֿרויערליך, ווי אַ שטומע חיה.

דער שאַרפֿער ריח פֿון דער קאָיטע, דער רויך פֿון טאַכאַק, דער
גערוך נאָך שוויצענדע מענשען און נאָך די פּיש, — דאָס אַלעס האָט זיך
אויסגעמישט אינאיינעם און איז געוואָרן אַ שווערער, דריקענדער רויך,
וואָס האָט זיך געלייגט אויף מיינע אויגען, אזוי גיך ווי איך האָב זיי
געפֿענט. און איך בין ווידער אַנשלאָפֿען געוואָרען, און אַ אונגעדייער
גרויסע בלום האָט זיך אַרויפֿגעזעצט אויף מיר אזוי ווי אַן אַלפֿאָן האָט
זיך אַרויפֿגעלייגט אויף מיר און מיך אַריינגעזויגען אין איהרע נאַסע
בלעטער, האָט מיך דערשטיקט, רוהיג און זיכער, לאַנגזאַם און שטילער-
הייט. און איך האָב מעהר ניט געוואוסט פֿון דער וועלט...
דאָן איז געקומען די וואַך און האָט מיך אויפֿגעוועקט.

